บทที่ 1

แนวคิดของการควบคุมคุณภาพ
(Quality Control : QC)

โดยทั่วไปสินค้าในตลาดจะมีราคาแปรผันตามคุณภาพสินค้า สินค้าคุณภาพดีย่อมมีราคาสูงกว่าสินค้าคุณภาพไม่ดี คุณภาพของสินค้าในอดีตมีความหลากหลาย และแตกต่างกันมาก สินค้าบางอย่างที่จำหน่ายในท้องตลาดขาดคุณภาพ หรือคุณภาพต่ำไม่เหมาะสมกับราคา รัฐบาลจึงได้มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสินค้าขึ้นเพื่อควบคุมคุณลักษณะต่าง ๆ ของสินค้า เช่น ลักษณะทางกายภาพได้แก่ ขนาด น้ำหนัก สี ฯลฯ ลักษณะทางเคมีได้แก่ ความเป็น กรดเป็นลักษณะต่าง ๆ เป็นต้น ปัจจุบันนี้ผลิตภัณฑ์หรือสินค้าบางอย่างบางชนิดจะถูกกำหนดคุณภาพในมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (ม.อ.ก) ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งของการควบคุมคุณภาพสินค้าอุตสาหกรรม

1.1 ความหมายของการควบคุมคุณภาพ (Definition of quality control)

คำว่า การควบคุมคุณภาพ เป็นการรวมคำสองคำเข้าด้วยกันคำหนึ่งคือคำว่า การ ควบคุมตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Control” ส่วนอีกคำหนึ่งคือ คำว่า คุณภาพ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Quality” ซึ่งคำสองคำนี้มีความหมายดังนี้

การควบคุม (Control) หมายถึง การบังคับให้กิจกรรมต่าง ๆ ได้ดำเนินการตาม แผนที่วางไว้ (เปรื่อง กิจรัตน์ภร, 2537 : 202) ส่วนคำว่า คุณภาพ (Quality) หมายถึง ผลผลิตที่มีความเหมาะสม ที่จะนำไปใช้ในงาน Fine ness for use) ออกแบบได้ดี (Quality of design) และมีรายละเอียดที่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด (ศูนย์อบรม กฟภ. 2531 : 14) เธียรไชย จิตต์แจ้ง (2530 : 666) ได้ให้ความหมายของการควบคุมว่าหมายถึงกิจกรรมจำเป็น ต่าง ๆ ที่จะต้องกระทำเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลตลอดไป นอกจากนี้ วิชัย แหวนเพชร (2536 : 111) ยังได้ให้ความหมายของ คุณภาพไว้ดังนี้ คุณภาพคือผลิตภัณฑ์มีความคงทน มั่นคง มีสภาพดีสามารถใช้และทำงานได้ดีรวมทั้งมีรูปร่างสวยงาม เรียบร้อยกลมกลืนทำให้น่าใช้ด้วย กล่าวโดยสรุปแล้วคุณภาพหมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบ ได้เหมาะสมในงานได้ดี กระบวนการผลิตดี มีความคงทน สวยงามเรียบร้อย และมีราย ละเอียดเป็นไปตามข้อกำหนดของผู้สั่งซื้อที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังจะต้องมีความปลอดภัยใน การใช้งานด้วย

เมื่อคำนำสองคำมารวมกันคือ การควบคุมและคำว่าคุณภาพก็จะได้คำว่า การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) วิชัย แหวนเพชร (2534 : 112) ยังได้ให้ความหมายของการควบคุมคุณภาพไว้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะทำให้ผลผลิตอันได้แก่ สินค้า หรือบริการ มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้งานได้ดี กิจกรรมดังกล่าวนั้น ได้แก่ การควบคุมวัตถุดิบ การออก แบบ และกระบวนการผลิต วินิจ วีรยางกูร (2523 : 213) ยังได้ให้ความหมายการควบคุมคุณ ภาพไว้อีกว่า เป็นการจัดการควบคุมวัตถุดิบและการควบคุมการผลิตเพื่อป้องกันไม่ให้ผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปมีข้อบกพร่องและเกิดการเสียหายนอกจากนี้ ความหมายของการควบคุมคุณภาพที่ให้ไว้ในคู่มือ MIL-STD-109) คือ การบริหารงานในด้านการควบคุมวัตถุดิบ และ การควบคุมการผลิตเพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผลิตภัณฑ์ที่สำเร็จออกมามีข้อบกพร่องและเสียหายนั่นเอง (เสรี ยูนิพนธ์ และคณะ 2528 : 12) เปรื่อง กิจรัตน์ภร (2537 : 202) ยังได้ให้ความ หมาย ของการควบคุมคุณภาพ

ว่า หมายถึงการบังคับให้กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินการผลิตสินค้า ให้ได้มาตรฐาน ตามที่กำหนด คุณลักษณะเอาไว้ เช่น การคัดเลือก การตรวจสอบวัตถุดิบ การควบคุมกระบวนการผลิต ควบคุมพนักงาน รวมทั้งการตรวจสอบผลิตภัณฑ์และทดสอบผลผลิตด้วย

กล่าวโดยสรุปแล้ว การควบคุมคุณภาพ หมายถึง การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ ผลิตออกมาดีเป็นไปตามแบบ มีความประณีต เรียบร้อย สวยงาม นำไปใช้งานได้ดี สะดวก และเหมาะสมกับราคากิจกรรมดังกล่าวก็คือ กิจกรรมการคัดเลือกวัตถุดิบ กิจกรรมในกระบวน การผลิต กิจกรรมการตรวจสอบและทดสอบผลผลิต เป็นต้น

เพื่อให้เกิดความเข้าใจวิธีการควบคุมคุณภาพที่เหมาะสม โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ดูภาพประกอบดังนี้

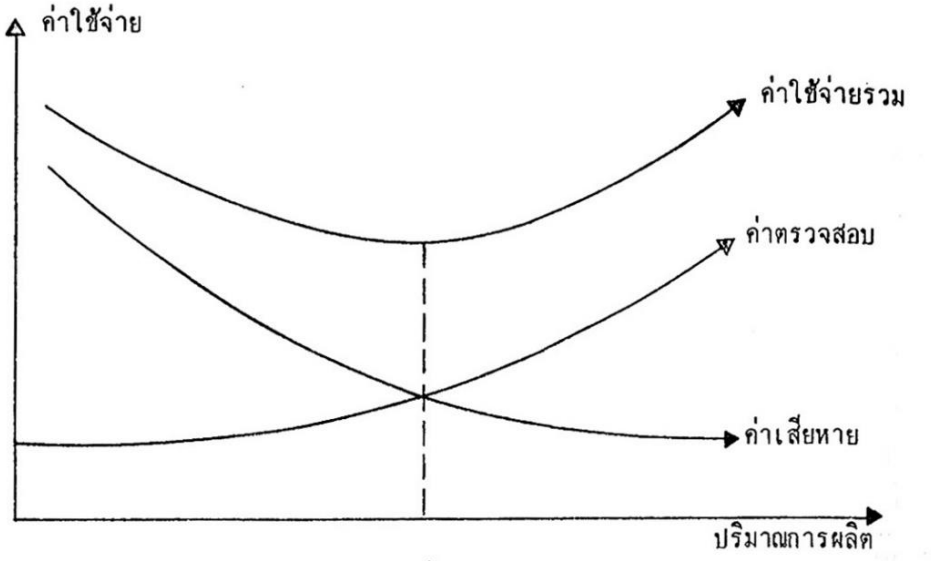

ภาพที่ 1-1 : แสดงค่าใช้จ่ายรวมในการควบคุมคุณภาพ
ที่มา: Juran อ้างใน Ramasamy, 2009: 2.5

จากภาพประกอบข้างบนจะเห็นว่า การควบคุมคุณภาพจะเกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่าย การควบคุมคุณภาพอย่างเข้มข้นหรือมีคุณภาพ 100 % จะทำให้เสียค่าใช้จ่ายสูงมาก และถ้าควบ คุมคุณภาพอย่างหละหลวม และปล่อยให้ของไม่ดีผ่านไป ย่อมจะก่อให้เกิดผลเสียหายมากภาย หลัง เช่น ลูกค้าไม่ให้ความเชื่อถือในสินค้า เป็นต้น ฉะนั้นการควบคุมคุณภาพจึงต้องคำนึงถึง วิธีการที่เหมาะสมเพื่อจะให้เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด (Save cost)

ชนิดของคุณภาพ (Type of Quality) การจำแนกคุณภาพสามารถจำแนกออกได้ เป็น 4 ชนิด คือ

- คุณภาพที่บอกกล่าว (Stated Quality)
- คุณภาพที่แท้จริง (Real Quality)
- คุณภาพที่โฆษณา (Advertised Quality)
- คุณภาพจากประสบการณ์ที่ใช้ (Experienced Quality)

คุณภาพที่บอกกล่าว (Stated Quality) คุณภาพที่บอกกล่าว หมายถึง คุณภาพที่กำหนดขึ้นระหว่างผู้ซื้อ (Customer) และ ผู้ขาย (Distributor) ผู้ซื้อ (ลูกค้า) จะเป็นผู้กำหนดว่าอยากจะได้สินค้าที่มี

คุณภาพอย่างนั้น อย่างนี้ คุณภาพนี้อาจจะกำหนดลงไปในสัญญาซื้อขาย (Buy-sale contract) เพื่อให้ผู้ผลิตหรือฝ่ายโรงงานทำหน้าที่ผลิตและให้ได้คุณภาพตามที่กำหนดด้วย หากไม่ได้คุณภาพตามที่กำหนด ผู้ซื้ออาจจะไม่ยอมรับผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ก็ได้

คุณภาพแท้จริง (Real Quality) หมายถึง คุณภาพในตัวผลิตภัณฑ์ ที่เริ่มตั้งแต่ผลิตและนำผลิตภัณฑ์ไปใช้งาน จนกระทั่งผลิตภัณฑ์หมดอายุลง ระดับคุณภาพแท้จริงจะมีคุณภาพสูงเพียงใดจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของกระบวนการ เช่น การออกแบบ วัตถุดิบที่นำมาใช้และกระบวนการผลิตในกระบวนการผลิต ผู้ผลิตจะต้องทำให้ดีที่สุดเพื่อผลผลิตที่จะออกมาดีแต่หากคุณภาพแท้จริงออกมาต่ำกว่าคุณภาพที่คาดหวังไว้ ผลเสียก็จะตกแก่ผู้ผลิตสินค้าที่ผลิตออกมาก็จะขายไม่ได้ ผู้บริโภคไม่ไว้วางใจสินค้าและเปลี่ยนไปใช้สินค้าลักษณะเดียวกันที่เป็นยี่ห้ออื่น ๆ

คุณภาพที่โฆษณา (Advertised Quality) คุณภาพที่โฆษณา หมายถึง คุณลักษณะต่าง ๆ ของสินค้าที่ผู้ผลิตเป็นผู้กำหนดเอง และก็โฆษณาทั่วไป อาจจะวิธีการโฆษณา (Advertising) ตามวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสารตีพิมพ์ต่าง ๆ หรือแม้แต่กล่องบรรจุภัณฑ์ของสินค้านั้น ๆ คุณภาพที่โฆษณานี้สินค้าบางอย่างอาจจะมีการโฆษณาเกินความเป็นจริงได้ ดังนั้นคุณภาพโฆษณานี้ผู้บริโภค (Consumer) จะต้องเป็นผู้พิจารณาเอาเองให้รอบคอบ จึงจะสามารถซื้อสินค้าได้คุณภาพ ตามที่ต้องการ

คุณภาพจากประสบการณ์ที่ใช้ (Experienced Quality) หมายถึง คุณภาพที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ของผู้ใช้สินค้าเอง คุณภาพจะดีไม่ดีอย่างไรขึ้นอยู่กับผู้ใช้ หากผู้ใช้สินค้านำสินค้าไปใช้ผลออกมาดีก็จะบอกว่าสินค้านั้นดีและก็อาจจะทำให้ผู้ใช้บอกกันต่อ ๆ ไปด้วย หากไม่ดี ผู้ใช้ก็จะบอกว่าสินค้านั้นไม่ดี ซึ่งคำว่าดีไม่ดีนี้จะขึ้นอยู่กับเฉพาะตัวบุคคลแต่ละคน ฉะนั้นการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ผู้ผลิตควรผลิตให้หลากหลายในสินค้าเดียวกันเพื่อให้ผู้บริโภคเลือกใช้ตามความเหมาะสมของตัวเอง เช่น การ ผลิต น้ำยาสระผม ผู้ผลิตอาจจะผลิตสูตรสำหรับผมแห้ง ผมขาดการบำรุงรักษา สูตรสำหรับหนังศีรษะมีรังแค สูตรแก้คัน สูตรป้องกันผลร่วง เป็นต้น

ความจำเป็นในการควบคุมคุณภาพ ในกระบวนการผลิตสินค้าใด ๆ ส่วนประกอบที่ถือว่าเป็นหลักสำคัญที่ทำให้เกิดผลผลิตที่ดีก็คือ เครื่องจักร และวัตถุดิบ ซึ่งส่วนประกอบทั้ง 3 ประการ จะส่งผลให้ผลผลิตออกมาดี อยู่ในระดับมาตรฐาน น่าเชื่อถือสำหรับผู้บริโภค แต่ในความเป็นจริงในกระบวนการผลิต มักจะเกิดความผันแปรอยู่เสมอ ตั้งแต่ คน เครื่องจักร และวัตถุดิบ ซึ่งการเกิดการเปลี่ยน แปลงดังกล่าว จะส่งผลให้ผลิตภัณฑ์เสียที่พอยอมรับไม่ได้ต้องถูกปฏิเสธไป จึงจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมคุณภาพสินค้า เพื่อให้ผลิตภัณฑ์เสียพอยอมรับไม่ได้ต้องถูกปฏิเสธไป จึงจำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมคุณภาพสินค้าด้วยการควบคุมความผันแปรที่เกิดขึ้นจากคน เครื่องจักร และวัตถุดิบ (อดิศักดิ์ พงษ์พูลผลศักดิ์, ม.ป.ป., 14-15)

1. คน (Man) เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการผลิตที่ทำให้เกิดความผันแปรในกระบวนการผลิต ซึ่งความผันแปรของคนนี้ได้แก่ ความผันแปรเนื่องมาจากการจัดการและแรง งานความผันแปรอันเกิดจากการจัดการ (Management) นี้เกิดจากการทำงานที่ขาดการวางแผนที่ดี มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการอยู่เสมอ ส่วนความผันแปรทางด้านแรงงาน (Worker) เป็นความผันแปรที่เกิดจากแรงงานที่ขาดความรู้ ขาดความชำนาญ เบื่อหน่าย สุขภาพ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ขาดคุณภาพ

2. เครื่องจักร (Machine) เป็นส่วนประกอบที่ทำให้เกิดความผันแปรในการผลิตได้ เพราะเครื่องจักรที่ใช้ไปนาน ๆ จะทำให้เกิดการสึกหรอเกิดขึ้น การทำงานขาดความ แม่นยำผลผลิตที่ได้ก็ขาดคุณภาพ

3. วัตถุดิบ (Material) เป็นส่วนประกอบของการผลิต กล่าวคือ ถ้าวัตถุดิบ ขาดคุณภาพ ผลผลิตที่ได้ก็จะขาดคุณภาพ การควบคุมคุณภาพจึงถือว่าเป็นความจำเป็นของกระบวนการผลิต เพื่อให้ผลผลิตได้มาตรฐานตามต้องการ

1.2 ประวัติความเป็นมาของการควบคุมคุณภาพ

ความเป็นมาของการควบคุมคุณภาพนั้นเป็นที่ถือปฏิบัติกันมานานแล้ว ตั้งมนุษย์นั้น รู้จักการผลิต เป้าหมายของการควบคุมแรก ๆ นั้นเน้นในเรื่องกระบวนการผลิต เช่น การผลิตต้องไม่มีสิ่งของเสียหายมีผลผลิตที่เป็นต้น การผลิตและการควบคุมการผลิตมีความสำคัญมากขึ้นเมื่อมีการผลิตเป็นจำนวนมาก (Mass production) และผลิตในโรงงาน เพราะในขั้นนี้จะมีวัตถุดิบเข้ามามากมายหลายชนิด ดังนั้นการควบคุมคุณภาพต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็น (วิชัย แหวนเพชร, 2534 : 112) เมื่อผลผลิตมีจำนวนมากขึ้น เพื่อให้ผู้บริโภคได้สินค้าหรือบริการที่เป็นมาตรฐานการควบคุมคุณภาพจึงต้องมีความระมัดระวัง และเพิ่มความแม่นยำ รวดเร็ว และนำวิชาการทางสถิติมาใช้มากขึ้น ในปี ค.ศ. 1924 วอลเทอร์ เอ.ชีวาท์ (W.A.Shewhart) ชาวอเมริกาได้นำแผนภูมิการควบคุมคุณภาพมาใช้กับบริษัท Bell Telephone Laboratories ต่อ มาในปี ค.ศ. 1926 เฮค.เอฟ.ดอล์จ. (H.E.Dodge) และเฮท.ซี.โรบิก (HC Robig) พนักงาน บริษัท Bell Telephone ได้นำเอาหลักการทางสถิติมาสร้างตารางสำหรับสุ่มตัวอย่างของการตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ (วิชัย แหวนเพชร, 2534 : 113) จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่ 2 สหรัฐอเมริกาได้ส่ง ดับบลิวด์ อี. เอมิง (W.E.Deming) ไปช่วยเหลือญี่ปุ่นทางด้านเศรษฐกิจและเขาได้เผยแพร่วิชาการควบคุมคุณภาพตามหลักทางสถิติให้แก่ชาวญี่ปุ่นที่เรียกว่า “การควบ คุมคุณภาพทางสถิติ” (Statistical Quality Control : SQC) (เปรื่อง กิจรัตน์ภร, 2537 : 203) การนำหลักการควบคุมคุณภาพของกลุ่มตะวันตกไปเผยแพร่ในประเทศญี่ปุ่นเองก็ได้พัฒนาการควบคุมคุณภาพของตนเองควบคู่กันไป และนำหลักการสถิติไปใช้มากขึ้นพร้อมกันนั้นชาวญี่ปุ่น ก็ได้เอาจริงเอาจังกับการควบคุมคุณภาพด้วยความขยันขันแข็ง ทำงานด้วยความละเอียดประณีต

ทำงานเป็นทีมและมีการแข่งขันระหว่างกลุ่มทำงานจึงเกิดกิจกรรมกลุ่มคุณภาพ (Quality Control Circle หรือรู้จักกันดีคือ QCC) กิจกรรมนี้จะทำให้ชาวญี่ปุ่นมีความเป็นเลิศในเรื่องของการควบคุมสินค้า (Richard J.Shconberger) เทคนิคการผลิตแบบญี่ปุ่นแปลจาก Japanese Manufacturing Thehniquies แปลโดย พิชิต สุขเจริญพงษ์, 2530 : 19) จนกระทั่งปัจจุบันนี้กิจกรรมควบคุมคุณภาพได้มีการพัฒนาไปถึงขั้นที่เรียกว่า “การควบคุมคุณภาพแบบสมบูรณ์ Total Quality Control ที่เรียกย่อ ๆ ว่า TQC ในประเทศอังกฤษได้ก่อตั้งสถาบันมาตรฐานของอังกฤษเป็นสถาบันเอกเทศไม่หวังผลกำไร ตั้งขึ้นมาเพื่อใช้ควบคุมมาตรฐานการอุตสาหกรรมได้รับทุนอุดหนุนจากวงการอุตสาหกรรม และการจำหน่ายเอกสารสถาบันนี้จะกำหนดมาตรฐานที่เป็นมาตรฐานสถาบัน ถ้าผลิตภัณฑ์อันใดเข้าข่ายตามมาตรฐานของสถาบันนี้ ผู้ผลิตก็จะแสดงให้มหาชนทราบได้โดยการเขียนเครื่องหมายบนผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ในประเทศที่ส่ง สินค้าออก (Export) จำหน่ายยังต่างประเทศ มาตรฐานระดับสากลเป็นสิ่งสำคัญยิ่งการทำงานของเจ้าหน้าที่มาตรฐานสากลได้รับความอุปการะจาก ISO (International Organization for Standardization) “ISO” เป็นองค์กรสากลที่ประกอบด้วย สมาชิกที่เป็นสถาบันมาตรฐานแห่งชาติ จากประเทศต่าง ๆ กว่า 100 ประเทศทั่วโลก ก่อตั้งขึ้น

ในปี ค.ศ. 1987 โดยมี ภารกิจในการสนับสนุนและพัฒนาการมาตรฐานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งนี้เพื่อสนองต่อการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการของนานาชาติทั่วโลก รวมทั้งการพัฒนาความร่วมมือในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีเศรษฐศาสตร์ และภูมิปัญญาของมวลมนุษยชาติ ผลงานที่เห็นเป็นรูปธรรมได้แก่ การกำหนดมาตรฐานต่าง ๆ ที่เรียกว่า “มาตรฐานสากล” (International Standard) และได้มีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000 และได้เผยแพร่เป็นครั้งแรก เมื่อ ค.ศ. 1987 เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์หรือบริการ (บรรจง จันท มาศ, 2539 : 7) ประเทศอุตสาหกรรมส่วนมากจะเป็นสมาชิกของ ISO ซึ่งก่อตั้งหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีหน้าที่ในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับมาตรฐานระดับประเทศของชาติต่าง ๆ ที่ สมาชิก

ซึ่งชื่อย่อของมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000 ของประเทศต่าง ๆ ก็จะเรียกชื่อย่อต่างกันดังตัวอย่างในตารางที่ 1-1

ตารางที่ 1-1 : แสดงชื่อย่อของมาตรฐานระบบคุณภาพ ISO 9000 ของประเทศต่าง ๆ

ชื่อประเทศ	**ชื่อเรียกย่อ**
1. มาตรฐาน ไอ เอส โอ	1. ISO 9000
2. ออสเตรเลีย	2. AS 3900
3. เยอรมนี	3. DIN BO 9000
4. อินเดีย	4. IS 300
5. ไอร์แลนด์	5. ISO 9000
6. สหรัฐอเมริกา	6. ANSI/ASQC Q90
7. ญี่ปุ่น	7. JISZ 9900-1991
8. สิงคโปร์	8. SS 308 : 1998
9. สวีเดน	9. Ss 9000
10. ฝรั่งเศส	10. NF x 50-121
11. สวิตเซอร์แลนด์	11. SN - ISO > 900
12. ไทย	12. TIS / ISO 9000
13. เบลเยี่ยม	13. NBN X 50-002-1
14. นอร์เวย์	14. NS 5801
15. ยูโกสลาเวีย	15. JUS AK. 1.010

(ที่มา : บรรจง จันทมาศ, 2539 : 15)

สำหรับประเทศไทยก็ให้ความสำคัญของการควบคุมคุณภาพผลผลิตโดยรัฐบาลได้จัดตั้งสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นสถาบันมาตรฐานแห่งชาติที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 มีหน้าที่ดำเนินงานด้านมาตรฐานของ

ประเทศเพื่อความปลอดภัยและเศรษฐกิจของประเทศ แล้วยังมีหน้าที่ส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อีกด้วย

ในปี พ.ศ. 2534 ประเทศไทยได้นำระบบมาตรฐาน ISO 9000 เข้ามาใช้ในประเทศโดยสำนักงานมาตรฐานผลผลิตอุตสาหกรรม ได้ดำเนินการให้มีการประกาศใช้เป็นมาตรฐานอนุกรมมาตรฐาน มอก. 9000 เป็นมาตรฐานระดับชาติเพื่อให้บริษัทหรือผู้ส่งมอบ และผู้ซื้อนำไปใช้มีสาระสำคัญ มีเนื้อหาและรูปแบบเช่นเดียวกับอนุกรมมาตรฐาน ISO 9000 ขององค์มาตรฐานระหว่างประเทศทุกประการ

สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) ได้ดำเนินงานด้านการรับรองเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาล ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังนี้ (อ้างจาก บรรจง จันทมาศ, 2539 : 13)

1. รับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (Product Certification) โดยการอนุญาตให้แสดงเครื่องหมายกับผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน

2. รองรับขีดความสามารถของห้องปฏิบัติการ (Laboratory Accreditation) โดยการดำเนินการรับรองห้องปฏิบัติการตามหลักเกณฑ์เช่นเดียวกันกับมาตรฐานของต่าง ประเทศหรือระหว่างประเทศ

3. รับรองระดับคุณภาพ (Quality System Certification) โดยการดำเนินการ รับรองระบบคุณภาพตามอนุกรมมาตรฐาน มอก. 9000 ซึ่งเป็นมาตรฐานระดับชาติและมีเนื้อหา ตลอดจนรูปแบบเช่นเดียวกันกับมาตรฐานขององค์กรมาตรฐานระหว่างประเทศที่ใช้มาตรฐาน ISO 9000

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและรับรองระบบคุณภาพของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.)

เครื่องหมายมาตรฐานบังคับ

ผลิตภัณฑ์ใดที่กำหนดไว้ว่าเป็นมาตรฐานบังคับผู้ผลิตผู้นำเข้า และผู้จำหน่ายจะต้องผลิตนำเข้า และจำหน่ายเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่เป็นไปตามมาตรฐานเท่านั้น โดยมีเครื่องหมาย มาตรฐานบังคับแสดง

ภาพที่ 1-2 : ตัวอย่างการนำเครื่องหมายมาตรฐานบังคับมาใช้
ที่มา : http://www.tisi.go.th/data/promote_doc/promote_doc_003.jpg

เครื่องหมายมาตรฐาน

ผู้ผลิตที่ต้องการแสดงเครื่องหมายมาตรฐานที่ผลิตภัณฑ์จะต้องยื่นคำขอรับใบอนุญาตเมื่อสำนักงานฯ ตรวจสอบโรงงานและผลิตภัณฑ์แล้วว่าสามารถทำได้ตามมาตรฐาน อย่างสม่ำเสมอ ก็จะอนุญาตให้แสดงเครื่องหมายมาตรฐานที่ผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 1-3 : ตัวอย่างการนำเครื่องหมายมาตรฐานมาใช้
ที่มา: http://www.tic.co.th/index.php?op=tips-detail&id=67

เครื่องหมายเฉพาะด้านความปลอดภัย

ผลิตภัณฑ์บางชนิดที่ต้องมีความปลอดภัยในการใช้งาน เช่น ผลิตภัณฑ์ไฟฟ้า สำนักงานฯ จะกำหนดมาตรฐานเฉพาะด้านความปลอดภัย หากผู้ผลิตได้รับอนุญาตก็จะแสดง เครื่องหมายมาตรฐานเฉพาะด้านความปลอดภัยที่ผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 1-4 : ตัวอย่างการนำเครื่องหมายมาตรฐานเฉพาะด้านความปลอดภัยมาใช้
ที่มา: http://www.tic.co.th/index.php?op=tips-detail&id=67

หากองค์กรเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับการรับรองระบบคุณภาพของโรงงานภายใต้อนุกรมมาตรฐานระบบคุณภาพ มอก. - ISO 9000 ย่อมแสดงว่าองค์กรมีระบบการบริหารงานและการดำเนินการเป็นไปตามข้อกำหนดในอนุกรมมาตรฐานระบบคุณภาพ มอก.- ISO 9000 องค์กรมีสิทธิอย่างเต็มที่ในการแสดงเครื่องหมายรับรองคุณภาพให้เป็นที่ปรากฏไม่ว่าจะเป็นบนหัวกระดาษจดหมาย เอกสารหรือสิ่งพิมพ์ของบริษัทและในการโฆษณาต่าง ๆ แต่ทั้งนี้ยกเว้นการแสดงเครื่องหมายบนผลิตภัณฑ์และหีบห่อผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 1-5 : ตัวอย่างการรับรองระบบคุณภาพสินค้า ISO 9000
ที่มา : https://www.google.com/search?q=ตัวอย่างการรับรองระบบคุณภาพสินค้า+ISO+9000&num=50&source

การเลือกแบบสำหรับการรับรองระบบคุณภาพ

มอก. - ISO 9000 : ชุดมาตรฐานฉบับนี้ แจกแจงให้ทราบถึงความจำเป็นในการ ดำเนินการ ตามนโยบายของการจัดการและการประกันคุณภาพ (Quality Assurance) รวมทั้ง บ่งบอกถึงความสัมพันธ์และความแตกต่างระหว่างแนวคิด และข้อกำหนดต่าง ๆ ในการเลือกใช้ มาตรฐาน มอก. - ISO 9001, มอก. - ISO 9002 และ มอก. - ISO 9003 กรณีไม่มีข้อตกลง ให้เลือก มอก. - ISO 9004 ส่วนที่มีข้อตกลงก็เลือก มอก. - ISO 9001, มอก. - ISO 9002 หรือ มอก. - ISO 9003 อันใดอันหนึ่ง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพให้กับผู้บริโภค

- มอก. - ISO 9001 ใช้เมื่อผู้ส่งมอบ (Supplier) ประกัน (Guarantee) ว่าในขั้นตอนทั้งหลาย รวมตั้งแต่การออกแบบ/พัฒนาการผลิต การติดตั้ง และการบริการ เป็นไปตามข้อกำหนด

- มอก. - ISO 9002 ใช้เมื่อผู้ส่งมอบประกันว่าในขั้นตอนการผลิตและการติดตั้งเป็นไปตามข้อกำหนด

- มอก. - ISO 9003 ใช้เมื่อผู้ส่งมอบประกันว่าการตรวจสอบ และการทำสอบขั้นสุดท้ายเท่านั้น เป็นไปตามข้อกำหนด

- มอก. - ISO 9004 มาตรฐานนี้กำหนดแนวทางกลวิธีการบริหารงาน และองค์ประกอบบุคคลที่มีผลต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ หรือบริการทุกขั้นตอนในวงจรคุณภาพ นับจากการตรวจหาความต้องการจนถึงทำให้ผู้บริโภคพึงพอใจ

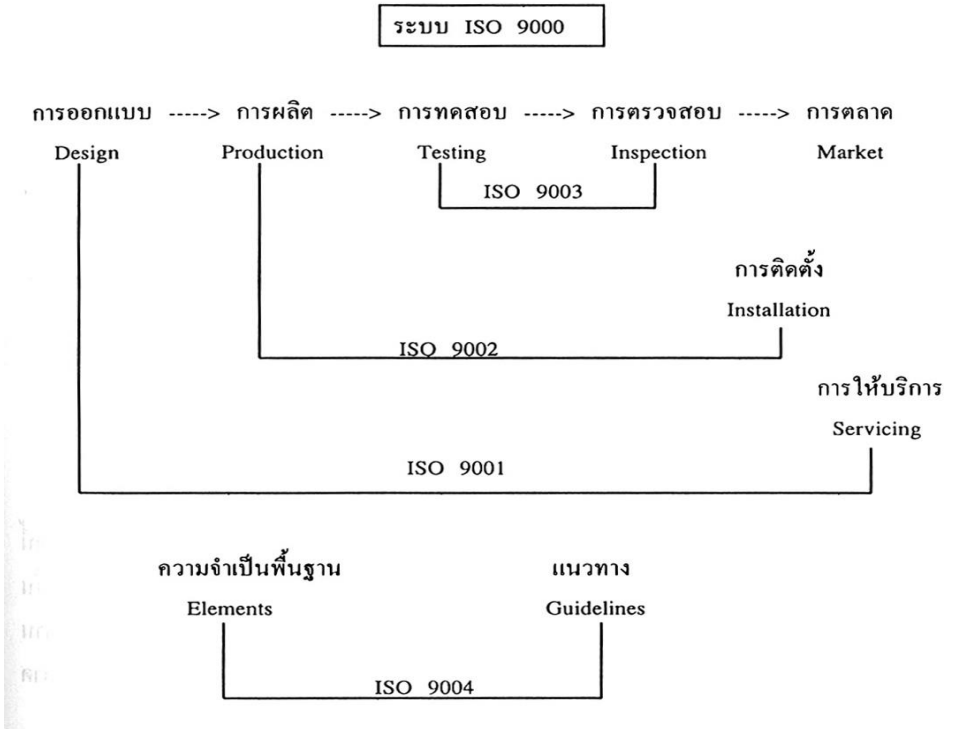

ภาพที่ 1-6 : ข้อแตกต่าง ISO 9001, ISO 9002 และ ISO 9003
(ที่มา : นรินทร์ ทองศิริ , มติชน, 16 มกราคม 2540 : 33)

1.3 ประโยชน์ของการควบคุมคุณภาพ (Benefit of quality control)

การควบคุมคุณภาพไม่ได้จำกัดอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น จะต้องทำเป็นระบบทั้งองค์การตั้งแต่การควบคุมระดับนโยบายการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพตามที่กำหนด ตลอดทั้งการควบคุมคุณภาพในการผลิต ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ (1) การตรวจสอบ คุณภาพวัตถุดิบ (2) การควบคุมการผลิตในกระบวนการผลิต และ (3) การตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ทำสำเร็จรูปแล้วประโยชน์อันเกิดจากการควบคุมคุณภาพที่ วิชัย แหวนเพชร (2534 : 114) ได้สรุปได้ดังนี้

1. ลดค่าใช้จ่าย เช่น ลดการทำให้ผลผลิตเสียหายลดการทำงานซับซ้อนลดการซ่อมแซมหรือแก้ไขผลผลิตใหม่ ลดค่าใช้จ่ายในการคัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่ไม่ดีออกจากกันและลดเวลา เนื่องจากหยุดทำการผลิตได้

2. ลดค่าใช้จ่ายภายนอกในโรงงาน เช่น ค่าโฆษณา ลดการต่อว่าหรือคำตำหนิจากลูกค้า

3. ทำให้ขายผลผลิตได้ในราคาที่ตั้งไว้หากผลผลิตไม่มีคุณภาพย่อมไม่ได้รับความนิยมอาจจะทำให้ลดราคาถึงจะขายได้

4. ทำให้บรรยากาศในการทำงานดีขึ้นซึ่งจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพต่อไป

5. ทำให้บรรยากาศในการทำงานดีขึ้น เพราะธุรกิจดำเนินไปด้วยดีย่อมส่งผลให้พนักงานมีกำลังใจมีความภาคภูมิใจ

1.4 ขั้นตอนการควบคุมคุณภาพ (Step of quality control)

เรื่องคุณภาพของผลผลิตนั้นเป็นเรื่องที่ฝ่ายผลิตต้องคำนึงถึงและให้ความสนใจ ทั้งนี้ เพื่อให้ผลผลิตนั้นออกมาดี มีความเหมาะสมในการใช้งานทั้งผลิตภัณฑ์และการบริการ ฉะนั้น ในขั้นตอนต่าง ๆ ของการควบคุมคุณภาพนั้นจึงไม่จำกัดอยู่แค่วิธีการต่าง ๆ ภายในสถานประกอบการเท่านั้น แต่จะคลุมไปถึงการออกแบบการกำหนดมาตรฐาน การผลิต การตลาดรวมทั้งการบริการลูกค้าอีกด้วย

บัฟฟา (Buffa, 1975 : 70) ได้เสนอแนวทางการควบคุมคุณภาพเป็นขั้นตอน 4 ขั้น ตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 : การกำหนดคุณภาพในระดับนโยบายในเรื่องนี้บริษัทหรือผู้บริหารระดับสูงจะต้องประกาศเป็นนโยบายให้ชัดเจนที่เกี่ยวกับคุณภาพซึ่งจะนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติในสายการผลิตทุกขั้นตอนและนำไปสู่การส่งเสริมการลงทุนซึ่งจะนำไปสู่แนวทางการ

ขั้นที่ 2: การออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดขึ้น

ขั้นที่ 3 : การควบคุมคุณภาพในการผลิตในขั้นนี้ถือว่าเป็นขั้นดำเนินการต่อจากขั้นที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 เมื่อกำหนดนโยบายออกหรือได้รูปแบบที่แน่นอนแล้วก็ดำเนินการผลิตในกระบวนการให้เป็นไปตามแบบกำหนด

ขั้นที่ 4 : การควบคุมคุณภาพสินค้าสำเร็จรูปก่อนส่งจำหน่ายเป็นขั้นตอนหลังจากกระบวนการผลิต การควบคุมขั้นนี้ก็ต้องระมัดระวัง เช่น การตรวจสอบ คุณภาพ (Inspection) การคัดเลือกผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป (Selection products) การบรรจุ (Packing) การขนส่ง (transportation) ต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้สินค้าและบริการถึงมือลูกค้าตามเงื่อนไขและข้อกำหนดที่ได้ตกลงกันไว้ด้วยความพึงพอใจที่สุดของทุกฝ่าย และเพื่อให้เกิดความเข้าใจขั้นตอนการควบคุมคุณภาพตามแนวคิดของบัฟฟา ขอให้ดูแผนภูมิดังนี้

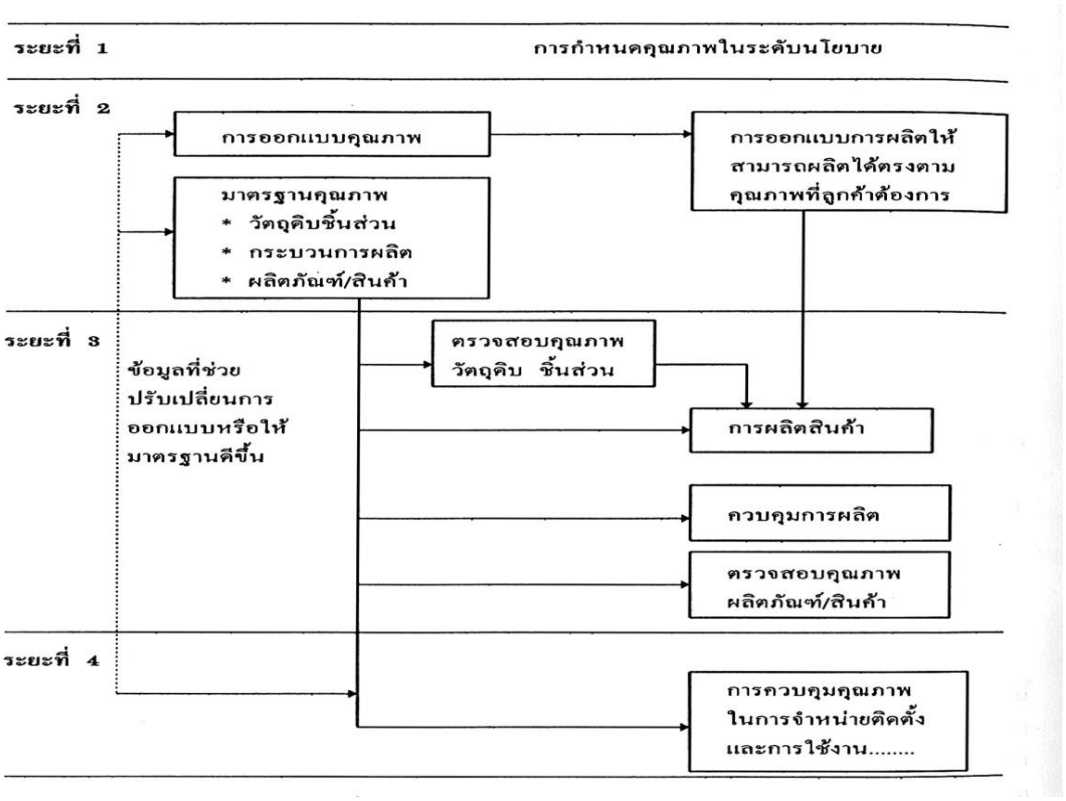

- - - - แสดงข้อมูล _____ แสดงทางเดินของงาน

ภาพที่ 1-7 : แสดงระยะต่าง ๆ ในการควบคุมคุณภาพ
(ที่มา : เธียรไชย จิตต์แจ้ง, 2530 : 688)

นอกจากนี้ในปัจจุบันยังมีการนำวงจรคุณภาพมาใช้ในการควบคุมคุณภาพด้าน อุตสาหกรรม ดังภาพที่ 1-8

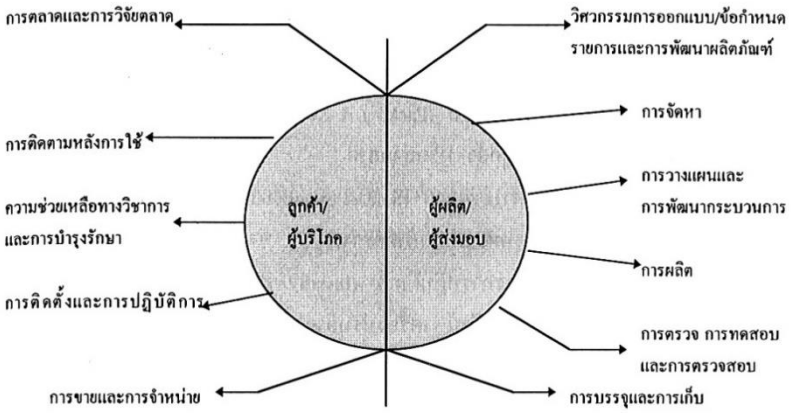

ภาพที่ 1-8 วงจรคุณภาพด้านอุตสาหกรรม
(ที่มา : บรรจง จันทมาศ, 2540 : 35)

จากวงจรคุณภาพที่นำมาใช้ในการควบคุมคุณภาพด้านอุตสาหกรรมการผลิตอธิบาย รายละเอียดตามหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. การตลาดและการวิจัยตลาด (Marketing & Marketing Research) เป็นการวิเคราะห์ถึงความต้องการของตลาดต่อคุณสมบัติของสินค้าที่ผลิตจำหน่าย

2. วิศวกรรมออกแบบ/ข้อกำหนดรายการและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Design) เป็นการกำหนดรูปแบบผลิตภัณฑ์ หรือบรรจุภัณฑ์ ตลอดทั้งการออกแบบทุกอย่างเกี่ยวกับสินค้าที่ผลิตออกจำหน่ายนอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับวัสดุที่นำมา

3. การจัดหา (Procurement) หมายถึงการจัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ หรือ วัตถุ ดิบที่นำมาใช้ในการผลิตสินค้า

4. การวางแผนการพัฒนากระบวนการ หมายถึง การกำหนดแผนการผลิต ระยะเวลาของการผลิตตลอดทั้งกระบวนการผลิตและการติดตามประเมินผลการผลิต

5. การผลิต (กระบวนการผลิต) เป็นการควบคุมกระบวนการผลิตที่เกี่ยวกับ คน เครื่องจักร วิธีการผลิต วัตถุดิบ ตลอดทั้งกระบวนการบริหารการผลิต

6. การตรวจการทดสอบและการตรวจสอบ (Inspection) หมายถึง การตรวจสอบคุณภาพสินค้าที่ผลิตออกมาจำหน่ายว่ามีคุณลักษณะเป็นไปตามที่กำหนดหรือไม่ เช่น คุณ สมบัติ ขนาด ความประณีต เป็นต้น

7. การบรรจุและการเก็บ (Packing & Keeping) หมายถึง การบรรจุ การเก็บ หลังการผลิต ก่อนที่จะมีการนำส่งลูกค้าหรือส่งตลาด

8. การขายและการจำหน่าย (Sale & distribution) หมายถึง สินค้าที่จำหน่ายสู่ตลาดนี้ต้องมีคุณสมบัติหรือคุณภาพตามที่ลูกค้าต้องการ

9. การจัดตั้งและการปฏิบัติการ (Install) สินค้าบางอย่างจะต้องมีการนำไปติดตั้งก่อนจึงจะใช้งานได้ เช่น โทรทัศน์ เครื่องปรับอากาศก่อนใช้ต้องมีการติดตั้งที่ถูกต้องจึงจะทำให้สินค้านั้นได้คุณภาพเป็นที่พอใจของลูกค้า

10. ความช่วยเหลือทางวิชาการและการบำรุงรักษา (Service) เป็นการนำผลการติดตามงานวิจัยการตลาด มาใช้เพื่อพัฒนาสินค้าตัวใหม่ให้แข่งขันด้านตลาดคู่แข่งได้ นอกจากนี้ขั้นนี้ยังเป็นขั้นตอนของการติดตามการใช้งานหรือการบริการหลังขายอีกด้วย

11. การติดตามหลังใช้ (follow up) หมายถึง การติดตามผลของการทำงาน หรือผลหลังผลิต เช่น เรื่องความปลอดภัย และความรับผิดชอบต่อคนงานสังคม และสิ่งแวดล้อม การผลิตสินค้าบางอย่างทำให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม เช่น อากาศเสีย น้ำเสีย ฉะนั้น การผลิตสินค้าตัวนี้จะต้องได้รับการเอาใจใส่และการควบคุมอย่างดี

1.5 วิธีการควบคุมคุณภาพ (Quality control technics)

แผนภูมิควบคุมคุณภาพ (Quality control charts)

การควบคุมคุณภาพในการผลิตวิธีหนึ่งก็คือ การสร้างแผนภูมิคุณภาพเป็นการสร้างแผนภูมิควบคุมคุณภาพจากการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ด้วยตัวแปร (Inspection sampling by variable) ทั้งนี้เพราะว่า เราไม่จำเป็นจะต้องทราบถึงรายละเอียด (Detail) เกี่ยวกับลักษณะของผลิตภัณฑ์ (Quality of products) มากนัก

เพียงแต่ต้องทราบถึงคุณลักษณะ (Attribute) ของผลิตภัณฑ์ว่าใช้ได้หรือใช้ไม่ได้ มีข้อบกพร่องอะไร หรือมีตำหนิอะไรในผลิตภัณฑ์นั้น (อดิศักดิ์ พงษ์พูลผลศักดิ์, 2537 : 196) เช่น การตรวจสอบคุณภาพของเสื้อผ้าที่ผลิตในแต่ละวันเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริง กับแผนที่วางไว้ จึงมีการใช้แผนภูมิควบคุมคุณภาพ (Quality Control charts) ซึ่งวิธีการนี้เป็นวิธีการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์แบบหยาบ ๆ ง่ายและสะดวกในการตรวจสอบ

การสร้างแผนภูมิควบคุมคุณภาพจะต้องมีการกำหนดขอบเขต คือ กำหนดขอบเขตสูงสุด (Upper control Limit = UCL) ขอบเขตต่ำสุด (Lower control limit = LCL) และมี ค่าเฉลี่ย (MEAN) ดังแผนภูมิข้างล่าง

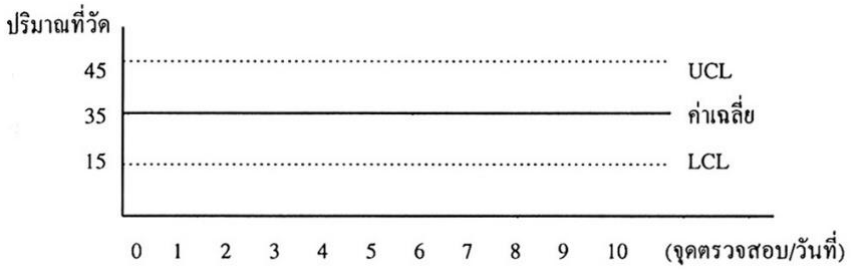

ภาพที่ 1-9 : แสดงขอบเขตสูงสุด, ค่าเฉลี่ย, และขอบเขตต่ำสุดของแผนภูมิควบคุมคุณภาพ

ที่มา: สรุปวิเคราะห์เนื้อหาโดยผู้เขียน โดยใช้ข้อมูลจากตำราหลายเล่ม

ชนิดของแผนภูมิควบคุมคุณภาพ (Type of quality control charts)

การตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์ด้วยการตรวจสอบคุณลักษณะ (Attributes) สามารถสร้างแผนภูมิควบคุมต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. แผนภูมิควบคุมภาพสัดส่วนของเสีย (p - chart)
2. แผนภูมิควบคุมคุณภาพข้อบกพร่องของผลิตภัณฑ์ (c - chart)
3. แผนภูมิควบคุมคุณภาพของเสีย (np - chart)

แผนภูมิควบคุมภาพสัดส่วนของเสีย (p - chart)

แผนภูมิควบคุมคุณภาพสัดส่วนของเสีย หรือ แผนภูมิ p - chart เป็นแผนภูมิสำหรับหาขอบเขตการยอมรับจากสัดส่วนของเสียภายใต้การตรวจนับอย่างหยาบ ๆ หรือ ง่าย ๆ ด้วยเครื่องมือหรือสายตา เพื่อบอกว่าผลิตภัณฑ์นั้นใช้ได้หรือใช้ไม่ได้

สัดส่วนของเสีย ($\overline{p}$) คือ อัตราส่วนระหว่างจำนวนผลิตภัณฑ์เสียทั้งหมดจากกระบวนการผลิตต่อจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ทำการตรวจสอบทั้งหมดจากกระบวนการผลิตเช่นเดียวกัน ถ้าให้ A แทนด้วยจำนวนผลิตภัณฑ์เสียทั้งหมด และ N แทนจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ทำการ ตรวจสอบทั้งหมด เขียนแทนด้วยสูตร

$$\overline{p} = \frac{A}{N}$$

เมื่อสุ่มตัวอย่างผลิตภัณฑ์จำนวน 7 หน่วยจากผลิตภัณฑ์ทั้งหมดในกระบวนการผลิต โดยให้ a แทนด้วยจำนวนผลิตภัณฑ์เสียที่สุ่มได้จากกลุ่มตัวอย่างขนาด n และให้ p แทนด้วยสัดส่วนของเสียจากกลุ่มตัวอย่าง เขียนแทนด้วยสูตร ดังนี้

$$p = \frac{A}{N}$$

ซึ่งค่า p ที่ได้จะเป็นตัวประมาณค่า $\overline{p}$

ถ้าดูจาก แผนภูมิภาพจะได้ดังนี้

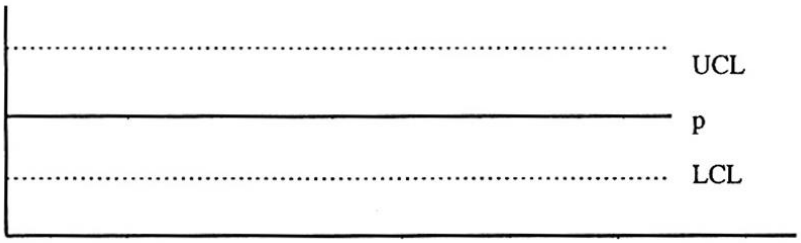

ภาพที่ 1-10 : แผนภูมิควบคุมคุณภาพ
ที่มา: สรุปวิเคราะห์เนื้อหาโดยผู้เขียน โดยใช้ข้อมูลจากตำราหลายเล่ม

การคำนวณหาขอบเขตสูงสุดของแผนภูมิควบคุมได้ จากสูตร

$$UCL = \overline{p} + 3\frac{\sqrt{\overline{p}\,(1-\overline{p})}}{n}$$

หาขอบเขตต่ำสุดของแผนภูมิควบคุมได้ จากสูตร

$$LCL = \overline{p} - 3\frac{\sqrt{\overline{p}\,(1-\overline{p})}}{n}$$

ตัวอย่าง : การใช้แผนภูมิควบคุมสัดส่วนของเสีย (p - chart) เพื่อปรับปรุงคุณภาพในการตรวจสอบของเสีย โดยใช้ตัวอย่าง 10 กลุ่ม ๆ ละ 915 ชิ้น จำนวนของเสียในตัวอย่างทดสอบแต่ละวันปรากฏดังนี้

ตาราง : จำนวนของเสียในตารางตัวอย่างทดสอบ

วันที่	จำนวนของเสียในตัวอย่าง	สัดส่วนของเสีย (p)
1	39	0.04
2	14	0.02
3	34	0.04
4	36	0.04
5	54	0.06
6	39	0.04
7	35	0.04
8	31	0.03
9	19	0.02
10	57	0.06
รวม	358	

ที่มา: สรุปวิเคราะห์เนื้อหาโดยผู้เขียน โดยใช้ข้อมูลจากตำราหลายเล่ม

วิธีการคำนวณ

1) คำนวณหาค่าเฉลี่ยของเสีย (สัดส่วนของเสีย) ในแผนภูมิควบคุม p - chart

$$\overline{p} = \frac{A}{N}$$

แทนค่า

$$\overline{p} = \frac{358}{10 \times 915}$$

$$= 0.04$$

2) หาขอบเขตสูงสุดของแผนภูมิควบคุม p – chart

$$UCL = \overline{p} + 3\sqrt{\frac{\overline{p}\,(1-\overline{P}\,)}{\mathrm{n}}}$$

$$= 0.04 + 3\sqrt{\frac{0.04\,(1-0.04)}{915}}$$

$$= 0.06$$

3) หาขอบเขตต่ำสุดของแผนภูมิควบคุม p - chart

$$LCL = \overline{P} - 3\sqrt{\frac{\overline{P}\,(1-\overline{P}\,)}{n}}$$

$$= 0.04 - 3\sqrt{\frac{0.04\,(1-0.04)}{915}}$$

$$= 0.02$$

จากการคำนวณจะได้ค่า ขอบเขตสูงสุด = 0.06

ค่าขอบเขตต่ำสุด = 0.02

ค่าเฉลี่ย = 0.04

จากนั้นจึงนำค่าต่าง ๆ ที่คำนวณได้มาพล็อต (plot) ลงไปในแผนภูมิควบคุมคุณภาพ ดังนี้

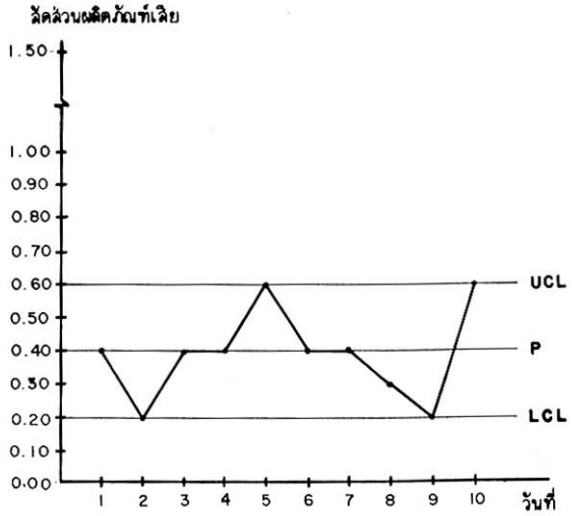

ภาพที่ 1-11 แสดงตัวอย่างแผนภูมิควบคุมสัดส่วนของเสีย
ที่มา: สรุปวิเคราะห์เนื้อหาโดยผู้เขียน โดยใช้ข้อมูลจากตำราหลายเล่ม

แผนภูมิควบคุมคุณภาพข้อบกพร่องของผลิตภัณฑ์ (c - hart)

แผนภูมิควบคุมคุณภาพข้อบกพร่องหรือตำหนิของผลิตภัณฑ์ จะเป็นแผนภูมิควบคุมจุดบกพร่องของผลิตภัณฑ์ต่อหนึ่งหน่วย เช่น การประกอบเครื่องยนต์ยี่ห้อหนึ่งจะต้องใช้น๊อต (knock) ยึด ตามแบบนั้น 80 ตัว หรือการตรวจสอบชิ้นส่วนของโทรทัศน์ (TV) หนึ่งเครื่องเพื่อหาตำหนิเกี่ยวกับรอยบัคกรี เป็นต้น

วิธีการสร้างขอบเขตควบคุมคุณภาพ

แผนภูมิควบคุมคุณภาพข้อบกพร่องหรือตำหนิต่อหน่วยหรือบางที เรียกว่า แผนภูมิ ควบคุมคุณภาพ C มีวิธีการสร้างดังนี้

เมื่อ C เป็นจำนวนข้อบกพร่องของผลิตภัณฑ์แต่ละหน่วย

1) หาขอบเขตสูงสุดของแผนภูมิควบคุมคุณภาพ C คือ

$$ULC_c = \overline{C} + 3\sqrt{\overline{C}}$$

2) หาขอบเขตต่ำสุดของแผนภูมิควบคุมคุณภาพ C คือ

$$LCL_c = \overline{C} - 3\sqrt{\overline{C}}$$

เมื่อ $\overline{C}$ แทน จำนวนข้อบกพร่องหรือตำหนิโดยเฉลี่ยต่อหน่วยที่ตรวจสอบ

3) หา $\overline{C}$

$$\overline{C} = \frac{\sum C}{m}$$

m แทน จำนวนหน่วยของผลิตภัณฑ์ที่ตรวจสอบ

ตัวอย่าง : โรงงาน ประกอบรถยนต์แห่งหนึ่งประกอบเครื่องยนต์โดยใช้น๊อตเป็นตัวยึด 80 ตัว แต่เมื่อทำการประกอบเครื่องยนต์แล้วปรากฏว่า มีน๊อตเหลือจากการประกอบดังตาราง จงหา C คำนวณแผนภูมิควบคุมคุณภาพจากการตรวจสอบ และพล็อต (plot) เป็นแผนภูมิควบคุม คุณภาพสำหรับ C

ตาราง : จำนวนน็อตที่เหลือจากการประกอบเครื่องยนต์

เครื่องยนต์ที่	จำนวนน้อตที่เหลือ	เครื่องยนต์ที่	จำนวนน้อตที่เหลือ
1	3	9	4
2	5	10	7
3	2	11	3
4	0	12	4
5	1	13	5
6	4	14	2
7	2	15	6
8	1		

ที่มา: สรุปวิเคราะห์เนื้อหาโดยผู้เขียน โดยใช้ข้อมูลจากตำราหลายเล่ม

$$\sum C = 49$$

$$m = 15$$

วิธีทำ

$$\bar{c} = \frac{\sum C}{m}$$

$$= \frac{49}{15}$$

$$\bar{c} = 3.27$$

$$3\sqrt{\bar{C}} = 3\sqrt{3.27} = 5.42$$

หา

$$UCL_C = \bar{C} + 3\sqrt{\bar{C}}$$

$$= 3.27 + 5.42$$

$$= 8.69$$

หา

$$LCL_C = \bar{C} - 3\sqrt{\bar{C}}$$

$$= 3.27 - 5.42$$

$$= -2.15$$

แต่ค่าติดลบจะนำมาเป็นขอบเขตไม่ได้ ดังนั้นขอบเขตต่ำสุด คือ มีค่าเริ่มตั้งแต่ 0 ขึ้นไป

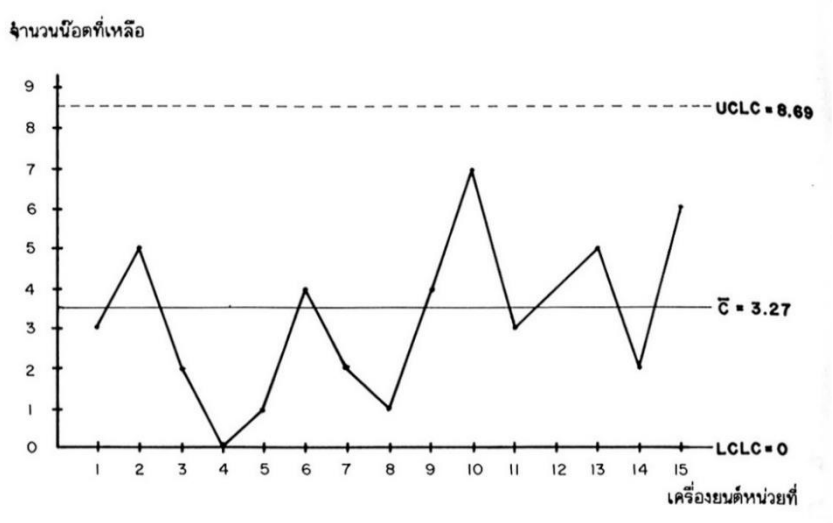

ภาพที่ 1-12 แสดงตัวอย่างแผนภูมิควบคุมคุณภาพข้อบกพร่อง
ที่มา: สรุปวิเคราะห์เนื้อหาโดยผู้เขียน โดยใช้ข้อมูลจากตำราหลายเล่ม

จากแผนภูมิควบคุมคุณภาพ C จะเห็นว่าการประกอบเครื่องยนต์นั้นไม่มีเครื่องยนต์เครื่องใด ที่ตัวเลขตกอยู่นอกขอบเขตการควบคุมคุณภาพแต่ถ้าหากพบว่ามีเครื่องยนต์เครื่องใดมีน็อตเหลือมาก โดยตกนอกขอบเขตควบคุมคุณภาพ จะต้องหาสาเหตุและทำการแก้ไข จากนั้นก็ปรับปรุงแผนภูมิควบคุมคุณภาพ C ใหม่

ด้วยการตัดข้อมูลที่ตกนอกขอบเขต ควบคุมออกไป แล้วสร้างขอบเขตควบคุมคุณภาพใหม่ เพื่อใช้ในการควบคุมคุณภาพต่อไป

แผนภูมิควบคุมคุณภาพของเสีย (np - chart)

แผนภูมิควบคุมคุณภาพของเสีย หรือเรียกอีกอย่างว่าแผนภูมิควบคุมคุณภาพ np หรือ np - chart เป็นแผนภูมิที่สร้างขึ้นโดยอาศัยหลักการเดียวกับแผนภูมิควบคุมสัดส่วนของ เสีย (p - chart) (อดิศักดิ์ พงษ์พูลผลศักดิ์, 2537 : 218) ส่วนที่มีเหมือนกันระหว่าง np - chart และ p - chart ก็คือ np - chart เป็นแผนภูมิควบคุมคุณภาพสัดส่วนของเสียกรณีที่ขนาด ตัวอย่างแต่ละกลุ่มเท่ากันนั่นเอง ส่วน p - chart จะใช้ควบคุมคุณภาพสัดส่วนของเสียกรณี ขนาดตัวอย่างแต่ละกลุ่มเท่ากัน และหรือขนาดตัวอย่างแต่ละกลุ่มไม่เท่ากันก็สามารถหาได้

การสร้างขอบเขตควบคุมคุณภาพ np

1) คำนวณหาค่าเฉลี่ยของเสียในแผนภูมิควบคุม np - chart

2) หาขอบเขตสูงสุดของ np - chart

$$\mathrm{UCL_{np}} = n\bar{p} + 3\sqrt{n\bar{p}(1-\bar{p})}$$

3) หาขอบเขตต่ำสุดของ np - chart

$$\mathrm{LCL_{np}} = n\bar{p} - 3\sqrt{n\bar{p}(1-\bar{p})}$$

$$\bar{P} = \frac{\text{จำนวนผลิตภัณฑ์เสียทั้งหมดในกลุ่มย่อย}}{\text{จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ตรวจสอบทั้งหมด}}$$

$$= \frac{\Sigma np}{\Sigma n}$$

ตัวอย่าง : จงสร้างแผนภูมิควบคุมคุณภาพ np - chart จากการตรวจแก้วนำดังข้อมูลในตาราง ต่อไปนี้

ตาราง : ตัวอย่างการตรวจแก้ว

หมายเลขกลุ่มย่อย	จำนวนแก้วที่ตรวจสอบ (n)	จำนวนผลิภัณฑ์เสีย (np)
1	50	4
2	50	3
3	50	7
4	50	11
5	50	8
6	50	13
7	50	6
8	50	9
9	50	12
10	50	5
	500	78

ที่มา: สรุปวิเคราะห์เนื้อหาโดยผู้เขียน โดยใช้ข้อมูลจากตำราหลายเล่ม

วิธีทำ : 1) คำนวณหาค่าเฉลี่ยของเสียในแผนภูมิควบคุม np – chart

$$n\bar{p} = \frac{78}{10}$$

$$= 7.8$$

หา $\bar{p}$ ได้ดังนี้

$$\bar{p} = \frac{\Sigma_{nP}}{\Sigma n}$$

$$= \frac{78}{500}$$

$$\bar{p} = 0.16$$

2) หาขอบเขตสูงสุดของแผนภูมิควบคุม np – chart

$$\mathrm{UCL_{np}} = n\bar{p} + 3\sqrt{n\bar{p}(1-\bar{p})}$$

$$= 7 \cdot 8 + 3\sqrt{7.8(1-0.16)}$$

$$= 15.48$$

3) หาขอบเขตต่ำสุดของแผนภูมิควบคุม np - chart

$$\begin{aligned} \mathrm{LCL_{np}} &= n\bar{p} - 3\sqrt{n\bar{p}(1-\bar{p})} \\ &= 7 \cdot 8 - 3\sqrt{7.8(1-0.16)} \\ &= 0.12 \end{aligned}$$

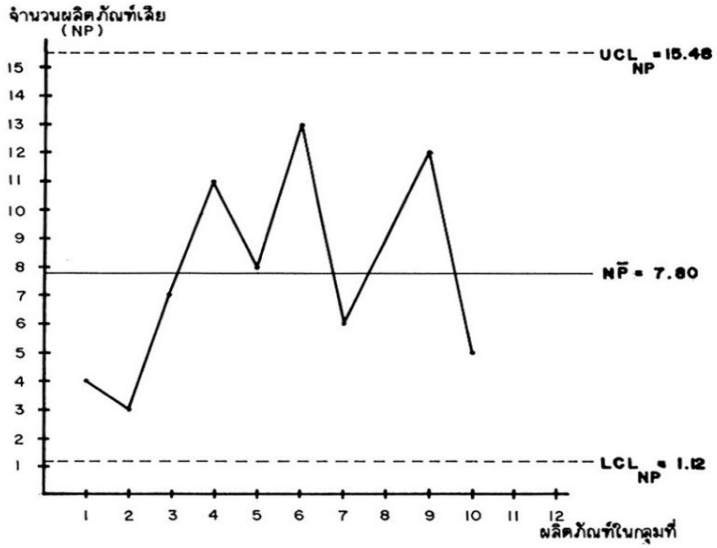

ภาพที่ 1-13 แสดงตัวอย่างแผนภูมิควบคุมคุณภาพของเสีย
ที่มา: สรุปวิเคราะห์เนื้อหาโดยผู้เขียน โดยใช้ข้อมูลจากตำราหลายเล่ม

จากแผนภูมิควบคุมคุณภาพ np-chart จะสังเกตเห็นว่าผลิตภัณฑ์แก้วน้ำที่ผลิตออก มา 10 กลุ่มย่อย ไม่มีกลุ่มย่อยใดตกอยู่นอกขอบเขตควบคุณภาพ จึงถือได้ว่าแก้วน้ำที่ผลิตออกมานี้ทั้ง 10 กลุ่มไม่มีของเสีย หรือไม่มีผลิตภัณฑ์เสีย

การทดสอบและการตรวจสอบคุณภาพ (Testing For Quality Control and inspection)

การควบคุมคุณภาพหรือการตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์นอกจากจะตรวจสอบด้วยแผนภูมิแล้ว ยังมีวิธีการตรวจสอบโดยวิธีการสุ่มด้วยดังนี้

1. วิธีตรวจสอบทุกชิ้น (Screening inspection)

2. วิธีการสุ่มตัวอย่างจากแต่ละรุ่น (Lot by lot inspection or sampling)

3. วิธีตรวจสอบตามขบวนการผลิต (Process inspection)

วิธีการตรวจสอบทุกชิ้น (Screening Inspection)

การตรวจสอบทุกชิ้นเป็นการตรวจสอบสินค้าแบบ 100 % (100 % inspection) วิธี นี้เป็นวิธีที่ง่าย และใช้กันทั่วไป เพื่อเป็นการหาของเสีย (defective) จากกระบวนการผลิตแต่กระนั้นก็ยังไม่มั่นใจว่าจะได้

ผลิตภัณฑ์ (Product) ที่สมบูรณ์เพราะวิธีการนี้จะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย (Monotony) และเป็นเหตุเกิดความเมื่อยล้า (fatigue) และความตั้งใจ (Attention) ของ พนักงานก็ลดลงเรื่อย ๆ ตามลำดับ ในทางปฏิบัติไม่มีผู้ตรวจสอบ (Inspector) วิธีการตรวจสอบทุกชิ้นจะเปลืองเงิน และเปลืองเวลามากงานบางอย่างก็ไม่สามารถจะกระทำได้ 100 % เช่น การตรวจสอบความคมของใบมีดโกน หรือสารเคลือบใบมีดทดสอบได้ก็ต้องใช้กับความร้อนซึ่งการทดสอบแบบนี้จะทำลายผลิตภัณฑ์การทดสอบการรับแรงกัดของท่อคอนกรีต วิธีการ ก็คือการสุ่มตัวอย่างทดลอง (Sampling) วิธีนี้มักนิยมทดสอบในกรณีที่ประกอบเป็นชิ้นงานเสร็จ เรียบร้อยแล้ว และลักษณะงานก็จะกลายเป็นงานประจำของอีกแผนกหนึ่ง คือ แผนกควบคุม คุณภาพ (Section quality control)

วิธีการสุ่มตัวอย่างจากแต่ละรุ่น (Lot by Lot Inspection)

การสุ่มตัวอย่างจากแต่ละรุ่นเป็นการหลีกเลี่ยงวิธีตรวจสอบแบบ 100 % การผลิตผลิตภัณฑ์จำนวนมาก ๆ รวมกันเป็นกลุ่มก้อนจะเรียกว่า รุ่น (Lot) เช่น วัสดุที่ส่งเข้ามาในโรงงานชิ้นส่วนที่ประกอบเสร็จบางส่วน หรือผลิตภัณฑ์ที่สมบูรณ์แทนที่การตรวจสอบจะทำการตรวจสอบทุกชิ้น ก็จะเลือกตรวจสอบบางชิ้นส่วนเท่านั้น และจะตัดสินใจว่ายอมรับ (Accept) หรือ ปฏิเสธ (Reject) ทั้งรุ่น (Lot)

วิธีการตรวจสอบจากการสุ่มตัวอย่างจากที่ละรุ่น

ในการตรวจสอบคุณภาพจากการสุ่มตัวอย่างจากที่ละรุ่น มีวิธีการดำเนินการตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. จัดตั้งการตรวจสอบเป็นรุ่น
2. จัดเรียงรุ่นตามประเภทเดียวกัน
3. กำหนดระดับคุณภาพในการยอมรับ
4. เลือกแผนการสุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 จัดตั้งการตรวจสอบเป็นรุ่น (Set up Inspection Lots)

ขนาดของรุ่น (Lot Size) ที่จะตรวจสอบอาจประกอบด้วยจำนวนตั้งแต่ 300 ชิ้นขึ้นไป หากการผลิตได้น้อยกว่า 300 ชิ้นต่อหนึ่งรุ่น ผู้ตรวจสอบก็อาจจะใช้วิธีการคอยถึง 2 หรือ 3 รุ่น ก่อนก็ได้ ให้ได้ขนาดรุ่นไม่น้อยกว่า 300 ชิ้น จึงจะเป็นการประหยัด หรือถ้า หากชิ้นงานที่จะตรวจสอบน้อยกว่า 300 ชิ้นผู้ตรวจก็อาจจะเลือกวิธีการตรวจสอบด้วยวิธีการอื่น ๆ แทน

ขั้นที่ 2 จัดเรียงรุ่นตามประเภทเดียวกัน (Arrange for Rational Lots)

คำว่า “รุ่นประเภทเดียวกัน” (Rational Lot) หมายถึง หน่วยที่ผลิตออกมาจากแหล่งเดียวกันรุ่นหนึ่ง ๆ โดยจะต้องเป็นชิ้นงานที่ผลิตจากแบบเดียวกัน ขบวนการเดียวกัน วัตถุดิบเดียวกัน แต่ในทางปฏิบัติจะจัดแบ่งรุ่นตามประเภทเดียวกันได้ยาก แต่ก็ควรจะให้ใกล้เคียงกันที่สุดที่จะทำได้

ขั้นที่ 3 กำหนดระดับคุณภาพในการยอมรับ (Establish an Acceptable Quality Level)

ในความเป็นจริงในการผลิตจำนวนมาก ๆ เป็นการยากที่จะให้สินค้าดีทุกชิ้น 100 % เพียงแต่เปอร์เซนต์ของเสียอยู่ในขีดที่ ผู้ผลิต (producer) หรือผู้ซื้อพอใจ (Satisfy) ก็ถือว่ายมรับได้ดีกว่าที่จะเสีย

งบประมาณเพิ่มในตรวจสอบคุณภาพ 100 % ทั้งรุ่น การกำหนดระดับคุณภาพในการยอมรับคุณภาพ ก็คือ เปอร์เซ็นต์ของเสียในรุ่นส่งมา หรือเปอร์เซ็นต์ของเสียที่ผลิตออกมาในรุ่น (Acceptable Quality Level : AQL) ที่ผู้ซื้อยอมรับได้ เช่น ผู้ผลิต ผลิตสินค้าออกมาให้ลูกค้าจำนวน 100 ชิ้น ลูกค้าหรือผู้สั่งสินค้ายอมให้เสียได้จาก 100 ชิ้น จำนวนเท่ากับ A ชิ้น เป็นต้น หากมีของเสียมากกว่า ผู้สั่งอาจจะปฏิเสธการสั่งซื้อได้โดยปกติค่า AQL บริษัทผู้ซื้อจะเป็นผู้กำหนดเอง และค่า AQL จะเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาการซื้อขาย (เสรี ยูนิพันธ์ และคณะ, 2528 : 122)

ขั้นที่ 4 เลือกแผนการสุ่มตัวอย่าง (Select a Sampling Plan) เลือกจากตารางการสุ่ม ดังนี้

ตารางที่ 1-2 : แสดงภาพตารางกุญแจการสุ่มตัวอย่างแบบการผลิตไม่ต่อเนื่อง

Col. / Line	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)	(13)	(14)
1	10460	15011	01536	02011	81647	91646	69179	14194	62590	36207	20969	99570	91291	90700
2	22368	46573	25595	85393	30995	89198	27982	53402	93965	34095	52666	19174	39615	99505
3	24130	48360	22527	97265	76393	64809	15179	24830	49340	32081	30680	19655	63348	58629
4	42167	93093	06243	61680	07856	16376	39440	53537	71341	57004	00849	74917	97758	16379
5	37570	39975	81837	16656	06121	91782	60468	81305	49684	60672	14110	06927	01263	54613
6	77921	06907	11008	42751	27756	53498	18602	70659	90655	15053	21916	81825	44394	42880
7	99562	72905	56420	69994	98872	31016	71194	18738	44013	48840	63213	21069	10634	12952
8	96301	91977	05463	07972	18876	20922	94595	56869	69014	60045	18425	84903	42508	32307
9	89579	14342	63661	10281	17453	18103	57740	84378	25331	12566	58678	44947	05585	56941
10	85475	36857	53342	53988	53060	59533	38867	62300	08158	17983	16439	11458	18593	64952
11	28918	69578	88231	33276	70997	79936	56865	05859	90106	31595	01547	85590	91610	78188
12	63553	40961	48235	03427	49626	69445	18663	72695	52180	20847	12234	90511	33703	90322
13	09429	93969	52636	92737	88974	33488	36320	17617	30015	08272	8411	27156	30613	74952
14	10365	61129	87529	85689	48237	52267	67689	93394	01511	26358	85104	20285	29975	89868
15	07119	97336	71048	08178	77233	13916	47564	81056	97735	85677	29372	74461	28551	90707
16	51085	12765	51821	51259	77452	16308	60756	92144	49442	53900	70960	63990	75601	40719
17	02368	21382	62404	60268	89368	19885	55322	44819	01188	65255	64835	44919	05944	55157
18	01011	54092	33362	94904	31273	04146	18594	29852	71585	85030	51132	01915	92747	64951
19	52162	53916	46369	58586	23216	14513	83149	98736	23495	64350	94738	17752	35156	35749
20	07056	97628	33787	09998	42698	06691	76988	13602	51851	46104	88916	19509	25625	58104
21	48663	91245	85826	14346	09172	30168	90229	04734	59193	22178	30421	61666	99904	32812
22	54164	58492	00421	74103	47070	25306	76468	26384	58151	06646	21524	15227	96909	44592
23	32639	32363	05597	24200	13363	38005	94342	28728	35806	06912	17012	64161	18296	22851
24	29334	27001	87637	87308	58731	00256	45834	15398	46557	41135	10367	07684	36188	18510
25	02488	33062	28834	07351	19731	92420	60952	61280	50001	67658	32586	86679	50720	94953
26	81525	72295	04839	96423	24878	82651	66566	14778	76797	14780	13300	87074	79666	95725
27	29676	20591	68086	26432	46901	20849	89768	81536	86645	12659	92259	57102	80428	25280
28	00742	57392	39064	66432	84673	40027	32832	61362	98947	96067	64760	64584	96096	98253
29	05366	04213	25669	26422	44407	44048	37937	63904	45766	66134	75470	66520	34693	90449
30	91921	26418	64117	94305	26776	25940	39972	22209	71500	64568	91402	42416	07844	69618
31	00582	04711	87917	77341	42206	35126	74087	99547	81817	42607	43808	76655	62028	76630
32	00725	69884	62797	56170	86324	88072	76222	36086	84637	93161	76038	65855	77919	88006
33	69011	65795	95876	55293	18988	27354	26575	08625	40801	59920	29841	80150	12777	48501
34	25976	57948	29888	88604	67917	48708	18912	82271	65424	69774	33611	54262	85963	03547
35	09763	83473	73577	12908	30883	18317	28290	35797	05998	41688	34952	37888	38917	88050
36	91567	42595	27958	30134	04024	86385	29880	99730	00036	84855	29080	09250	79656	73211
37	17955	56349	90999	49127	20044	59931	06115	20542	18059	02008	73708	83517	36103	42791
38	46503	18584	18845	49618	02304	51038	20655	58727	28168	15475	56942	53389	20562	87338
39	92157	89634	94824	78171	84610	82834	09922	25417	44137	48413	25555	21246	35509	20468
40	14577	62765	35605	81263	39667	47358	56873	56307	61607	45918	89686	20103	77490	18062
41	98427	07523	00062	64270	01638	92477	66969	98420	04880	45585	46565	04102	46880	45709
42	34914	63976	88720	82765	34476	17032	87589	40836	32427	70002	70663	88863	77775	69348
43	70060	28277	39475	46473	23219	53416	94970	25832	69975	94884	19661	72828	00102	66794
44	53976	54914	06990	67245	68350	82948	11398	42878	80287	88267	47363	46634	06541	97809
45	76072	29515	40980	07391	58745	25774	00987	80059	39911	96189	41151	14222	60697	59583
46	90725	52210	83974	29992	65831	38857	50490	83765	55657	14361	31720	57375	56228	41546
47	64364	67412	33339	31926	14883	24413	59744	92351	97473	89286	35931	04110	23726	51900
48	08962	00358	31662	25388	61642	34072	81249	35648	56891	69352	48373	45578	78547	81788
49	95012	68379	93526	70765	10592	04542	76463	54328	02349	17247	28865	14777	62730	92277
50	15664	10493	20492	38391	91132	21999	59516	81652	27195	48223	46751	22923	32261	85653

ที่มา: https://www.google.com/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images=1535816189143355

และการเลือกแผนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจะต้องตอบคำถาม ข้อ 1-3 ดังนี้

1. ในหนึ่งรุ่นมีตัวอย่างที่ชิ้น (Sample Size)
2. จะยอมรับรุ่นเมื่อไหร่ (Acceptance limit)
3. จะปฏิเสธรุ่นเมื่อไหร่ (Rejection limit)

เพื่อให้เข้าใจง่าย โปรดศึกษากรณีตัวอย่าง

กรณีตัวอย่าง 1

สมมติ AQL คือ 2% ขนาดรุ่นมี 750 ชิ้น จะหาแผนการสุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 จากตาราง 10-2 แผนการสุ่มตัวอย่าง ช่วงที่ 1 แสดงขนาดรุ่น (Lot size) คือ 500 ถึง 799 ชิ้น ช่วงที่ 2 แสดงจำนวนตัวอย่าง (Sample Size) คือ 40, 60, 80, 100 และ 120 ชิ้น

ขั้นที่ 2 คูค่า AQL คือ เปอร์เซ็นต์ของเสียในรุ่นที่ส่งมาในที่นี้คือ 2% และ A แสดงจำนวนยอมรับ, R แสดงจำนวนปฏิเสธ ดังนี้

A: 0, 1, 1, 2 และ 4

R: 3, 4, 5, 5 และ 5

ขั้นที่ 3 นำตัวเลขมาจัดเรียงใหม่จะได้แผนการสุ่มตัวอย่างที่สมบูรณ์ คือ

ขนาดตัวอย่าง	จำนวนยอมรับ (A)	จำนวนปฏิเสธ R
40	0	3
60	1	4
80	1	5
100	2	5
120	4	5

ขั้นที่ 4 เลือกแผนการสุ่มตัวอย่าง

โดยการเลือกตัวอย่าง 40 ชิ้น โดยหยิบแบบสุ่มตัวอย่างทั่วทั้งรุ่น ถ้าไม่พบของเสีย (defective) เลย ก็ยอมรับรุ่นนั้น ๆ เพราะจำนวนยอมรับคือ 0 แต่ถ้าพบของเสียมากกว่าหรือเท่ากับ 3 ชิ้น ก็ปฏิเสธรุ่นนั้น ๆ เพราะจำนวนปฏิเสธในแนวนี้ คือ 3 แต่ถ้าพบ ของเสีย 1 หรือ 2 ชิ้น จะยอมรับ (Accept) หรือปฏิเสธ (Reject) ไม่ได้ และให้ดำเนินการ ต่อไปก็คือ เพิ่มขนาดตัวอย่างอีก 20 ชิ้น จากรุ่นนั้น ซึ่งจะทำให้จำนวนของขนาดของตัวอย่าง รวมเป็น 60 ชิ้น จากนั้นก็ให้สุ่มจากตัวอย่างต่อไปอีก การนับให้นับจำนวนของเสียรวมครั้งที่ แล้วด้วยและเทียบกับ ตาราง 10-2 อีกด้วยว่าจะยอมรับ (A) หรือปฏิเสธ (R) หากการสุ่มขึ้นมาใหม่ และนับรวมกันกับการสุ่มครั้งที่แล้วไม่สามารถจะยอมรับหรือปฏิเสธได้ ก็ให้เพิ่มขนาดตัวอย่างขึ้นไปอีก วิธีการนี้จะดำเนินการไปเรื่อย ๆ จนจำนวนของขนาดตัวอย่างเป็น 120 ชิ้น ดังกล่าวแล้วซึ่งจุดนี้จะไม่มีช่องว่างระหว่างการยอมรับหรือปฏิเสธอีกแล้วจึงเป็นการยุติการสุ่มตัวอย่างต่อไป และก็จะสรุปได้ว่า จะยอมรับรุ่นหรือปฏิเสธรุ่น (Lot) นั้น ๆ จากตัวอย่างที่ กล่าวมานี้จะเห็นว่าจำนวนยอมรับเมื่อพบของเสียเป็น 4 ชิ้น จะยอมรับเมื่อพบของเสีย 120 ชิ้น เพียง 3.3 % เมื่อเทียบกับค่า AQL 2 % แล้วนั่นคือ แต่ละรุ่นที่มีของเสียระหว่าง 2 % ถึง 3.3 % จะผ่านการยอมรับทั้งนี้จะไม่คำนึงถึงโชคของการหยิบตัวอย่าง จากตัวอย่างที่กล่าวมานี้ หมายความว่าผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดรุ่นเท่ากับ 750 ชิ้น ผู้ซื้อจะยอมรับรุ่นหรือยอมรับผลิตภัณฑ์ ต่อเมื่อขนาดตัวอย่าง 120 ชิ้นที่สุ่มมานั้นจะมีของเสียปะปนมาเพียงไม่เกิน 4 ชิ้น เท่านั้น ถ้าคิดรวมทั้งรุ่น คือ 750 ชิ้น จะมีของเสียปะปนมา

ด้วยไม่เกิน 25 ชิ้น เท่านั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจกรณีตัวอย่าง 1 โปรดศึกษาการสมมติ การสุ่มตัวอย่าง 1 ก. และตัวอย่าง 1 ข. นี้

ตัวอย่าง 1 ก.

สมมติค่า AQL คือ 2% ในการสุ่มตัวอย่างจากขนาดตัวอย่าง (Sample Size) ในความเป็นจริงอาจจะสุ่มผลิตภัณฑ์ที่เป็นของเสีย (Defective) ไม่ได้เลยจาก 40 ชิ้น นั้นก็ แสดงว่ามีค่าของเสียเป็น 0 ชิ้น ลักษณะนี้คือ ยอมรับ (A) และทำนองเดียวกัน หากพบของเสีย 3 ชิ้น หรือมากกว่า ใน 40 ชิ้นก็จะปฏิเสธ (R)

การสุ่ม	**ขนาดตัวอย่าง**	**ของเสีย**	**สรุป**
ครั้งที่ 1	40	1 ชิ้น	ไม่ยอมรับและไม่ปฏิเสธ
ครั้งที่ 2	เพิ่ม 20 ชิ้น เป็น 60 ชิ้น	1 ชิ้น เป็น 2 ชิ้น	ไม่ยอมรับและไม่ปฏิเสธ
ครั้งที่ 3	เพิ่ม 20 ชิ้น เป็น 80 ชิ้น	2 ชิ้น เป็น 3 ชิ้น	ไม่ยอมรับและไม่ปฏิเสธ
ครั้งที่ 4	เพิ่ม 20 ชิ้น เป็น 100 ชิ้น	3 ชิ้น เป็น 4 ชิ้น	ไม่ยอมรับและไม่ปฏิเสธ
ครั้งที่ 5	เพิ่ม 20 ชิ้น เป็น 120 ชิ้น	4 ชิ้นเป็นเท่าเดิม	ไม่พบของเสียเพิ่มเป็น 4 เหมือนเดิม ยอมรับรุ่น เพราะ 120 ชิ้น พบของ เสียเพียง 4 ชิ้น เท่านั้น

แต่ในความจริงในจำนวน 40 ชิ้น อาจพบของเสียทั้งค่าที่สมมติการสุ่มดังนี้

จากตัวอย่างข้างบน จะเห็นว่า ทุกครั้งที่มีการสุ่มแต่ละขนาดตัวอย่าง หากตัวเลขถึงค่าปฏิเสธ R ก็ให้ปฏิเสธรุ่นช่วงนั้นได้เลย และถ้าหากได้ค่ายอมรับ (A) รวมค่ายอมรับของ ตัวอย่างก่อนแล้วได้ค่ายอมรับก็ได้ค่ายอมรับได้เลย หากไม่ได้ค่ายอมรับและไม่ปฏิเสธก็ให้ดำเนินการสุ่มไปถึงขนาดตัวอย่าง 120 ชิ้น

ตัวอย่าง 1 ข AQL คือ 2% เหมือนตัวอย่าง 1 ก สมมติการสุ่มได้ค่า ดังนี้

การสุ่ม	ขนาดตัวอย่าง	ของเสีย	สรุป
ครั้งที่ 1	40	2 ชิ้น	ไม่ยอมรับและปฏิเสธ
ครั้งที่ 2	เพิ่ม 20 ชิ้น เป็น 60 ชิ้น	2 เป็น 2 ชิ้น	ไม่ยอมรับและปฏิเสธ
ครั้งที่ 3	เพิ่ม 20 ชิ้น เป็น 80 ชิ้น	2 เป็น 2 ชิ้น	เพราะไม่พบของเสีย
ครั้งที่ 4	เพิ่ม 20 ชิ้น เป็น 100 ชิ้น	2 เป็น 2 ชิ้น	ไม่ยอมรับและไม่ปฏิเสธ เพราะไม่พบของเสีย ไม่พบของเสียอีก ให้ยอมรับ ค่าของเสีย 2 ชิ้นในจำนวน 100 ชิ้น ถ้าคิดค่าของเสียตามค่า AQL 2 % ก็จะอยมรับให้เสียได้ 2 % เท่านั้น หากจำนวนรุ่นทั้งหมด 750 ชิ้น ก็จะยอมให้เสียค่าได้ ไม่เกิน 15 ชิ้น เท่านั้น

หมายเหตุ จากตัวอย่าง 1 ข หากการสุ่มในครั้งที่ 4 ที่ขนาดตัวอย่าง 100 ชิ้น พบของเสีย 2 ชิ้น รวมกับของเสียเดิม คือ การสุ่มในครั้งที่ 3 จำนวน 2 ชิ้น รวมของเสีย ในขนาดตัวอย่าง (Sample Size) เป็น 4 ชิ้น จะสรุปได้ว่า พบของเสียที่ขนาดตัวอย่างนี้ รวม เป็น 4 ชิ้น จะยอมรับรุ่นหรือจะปฏิเสธรุ่นไม่ได้ ให้ดำเนินการต่อไป โดยเพิ่มขนาดตัวอย่าง อีก 20 ชิ้น 120 ชิ้น ทำการตรวจสอบ หากไม่พบของเสียในครั้งนี้เลยก็จะสรุปได้ว่า ของ เสียในขนาดตัวอย่าง 120 เท่ากับ 4 ชิ้น (4 ชิ้นนี้เป็นของเดิมยกมา) ซึ่งตรงนี้ก็ยอมรับรุ่นได้ และถ้าหากพบของเสียในการสุ่มครั้งนี้ รวมกับของเดิมยกมาแล้วเท่ากับหรือมากกว่า 5 ชิ้น ก็ จะปฏิเสธรุ่นทันที

กรณีตัวอย่าง 2 สินค้าหนึ่งขนาดรุ่น คือ 300 ชิ้น และค่า AQL ตั้งไว้ 1% ดัง นั้น แผนการสุ่มตัวอย่างได้จากตารางแผนการสุ่มตัวอย่างโดยเลือกที่ขนาดรุ่น 1,300 ถึง 3199 ชิ้น ดังนี้

ขนาดตัวอย่าง	จำนวนยอมรับ (A)	จำนวนปฏิเสธ R
50	*	3
75	0	3
100	1	4
125	1	4
150	2	5
200	4	5

เครื่องหมาย (*) หมายถึง ไม่มีการยอมรับที่ขนาดตัวอย่าง 50 ชิ้น แต่จะปฏิเสธรุ่นถ้าพบของเสียเท่ากับ 3 ชิ้น จากตัวอย่างแรกขนาดตัวอย่าง 50 ชิ้น จะไม่มีการยอมรับรุ่น ถึงแม้จะไม่พบของเสียเลย เพราะขนาดตัวอย่างเล็กเกินไป จากนั้นยังต้องลุ่มตัวอย่างเพื่อเพิ่มขนาดของตัวอย่างอีก 25 ชิ้น เพื่อจะได้จำนวนตัวอย่าง 75 ชิ้น ซึ่งขนาดตัวอย่างใหญ่พอที่จะยอมรับรุ่น หรือปฏิเสธรุ่นได้ จากตัวอย่างที่ 2 นี้ ผู้สุ่มจะเริ่มลุ่มที่ขนาดตัวอย่างเพิ่ม 25 เป็น 75 ชิ้น จึงจะยอมรับหรือปฏิเสธรุ่นได้ ถ้าไม่พบของเสียเลยก็จะยอมรับรุ่น (A) ทางกลับกันหากลุ่มขึ้นมาแล้วพบของเสีย 3 ชิ้น หรือมากกว่าก็จะปฏิเสธและถ้าหากพบของเสีย 1-2 ชิ้น ก็จะใช้วิธีเพิ่มขนาดตัวอย่างวิธีเพิ่มขนาดตัวอย่างและทำการสุ่มไปเรื่อย ๆ เหมือนกับตัวอย่างที่ 1 จนช่องว่างระหว่างการยอมรับหรือปฏิเสธ ไม่มีอีกแล้ว

แต่อย่างไรก็ตาม ในบางครั้งการตรวจสอบแบบสุ่มตัวอย่าง อย่างเดียวนั้น อาจจะมีโอกาสผิดพลาดได้ นั่นคือ การปฏิเสธรุ่นที่ดี ซึ่งทำให้มีโอกาสปฏิเสธรุ่นมีมากทำให้สูญเสียค่าใช้จ่าย และอาจจะเป็นการขัดใจต่อกัน เพื่อเป็นการกลั่นกรองความผิดพลาดวิธีหนึ่ง อาจจะใช้วิธีการตรวจสอบรุ่น 100 % ชิ้น หากพบว่ามีของเสียมากกว่าค่า AQL หมายความว่า ถ้าพบ จำนวนของเสียจากตัวอย่างน้อยกว่าค่าปฏิเสธก็ให้ยอมรับรุ่นได้เลย และถ้าพบของเสียเท่ากับ หรือมากกว่าค่าปฏิเสธก็ให้ทำการตรวจสอบ 100 % ดังแผนภูมิ

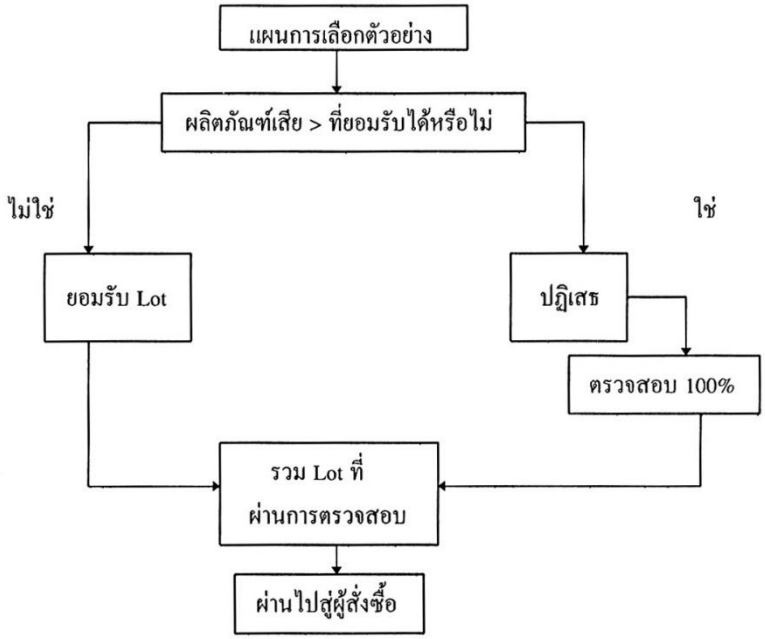

ภาพที่ 1-14 : ลักษณะการยอมรับล็อตจากวิธีการสุ่มตัวอย่างจากแต่ละรุ่น
ที่มา: สรุปวิเคราะห์เนื้อหาโดยผู้เขียน โดยใช้ข้อมูลจากตำราหลายเล่ม

วิธีตรวจสอบตามขบวนการผลิต (Process Inspection)

การตรวจสอบขบวนการผลิต ผู้ตรวจสอบจะถูกกำกับในขอบเขตบริเวณที่หนึ่ง ๆ เพื่อตรวจเครื่องมือวิธีการผลิต และชิ้นส่วนบางอย่างจากวัตถุดิบ (Raw Materials) วิธีการตรวจสอบวิธีนี้จะได้แก้ไขข้อผิดพลาดทันทีที่พบเห็น เช่น การตรวจสอบในสายการผลิต โดยพนักงานทุกคนที่ทำงานในสายการผลิตทุกจุดเป็นผู้

ตรวจสอบไปในตัวด้วย เป็นต้น ข้อจำกัดของการตรวจสอบวิธีนี้ก็คือผู้ตรวจไม่สามารถจะตรวจชิ้นงาน หรือ ทุกเครื่องได้ชิ้นงานบางชิ้นงานจะพลาดการตรวจ หากจะตรวจให้ครบทุกเครื่องได้จะต้องเพิ่มผู้ตรวจมากขึ้น

สรุปท้ายบท

ราคาสินค้าโดยทั่วไปในท้องตลาด ย่อมจะแปรผันไปตามคุณภาพสินค้า สินค้าคุณภาพดีย่อมมีราคาสูงกว่าสินค้าคุณภาพไม่ดี สินค้าบางอย่างที่มีจำหน่ายในท้องตลาด ขาดคุณภาพ คุณภาพต่ำไม่เหมาะสมกับราคา รัฐบาลจึงได้มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสินค้าขึ้น เพื่อควบคุมลักษณะต่าง ๆ ของสินค้า เช่น น้ำหนัก ขนาด สี ส่วนผสม บรรจุภัณฑ์เป็นต้น

การควบคุมคุณภาพเป็นการรวมคำสองคำเข้าด้วยกัน คำหนึ่งคือคำว่า การควบคุม (Control) ซึ่งมีความหมายสั้น ๆ ว่าเป็นการบังคับให้กิจกรรมดำเนินไปตามแผนที่วางเอาไว้ ส่วนอีกคำหนึ่งคือ คำว่า คุณภาพ (Quality) ซึ่งมีความหมายว่า ผลผลิตมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้งานออกแบบดีและรายละเอียดอื่น ๆ เป็นไปตามมาตรฐานกำหนด

ฉะนั้น การควบคุมคุณภาพจึงมีความหมายรวมกันว่า หมายถึง การจัดกิจกรรม ต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลผลิตออกมาดี เป็นไปตามแบบ ประณีต เรียบร้อย สวยงาม และนำไปใช้ งานได้ดี สะดวกและเหมาะสมกับราคา การที่จะให้สินค้าออกมาดีมีคุณภาพตามที่ต้องการนั้น ก็จำเป็นที่จะต้องมีการควบคุม การควบคุมคุณภาพนั้น มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดคุณภาพของสินค้า เป็นการกำหนดคุณภาพของสินค้าตามที่ต้องการของลูกค้าที่ผลิตนั้นต้องการให้มีคุณภาพสูงต่ำอย่างไร ซึ่งคุณภาพนี้จะเกี่ยวข้องกับวัตถุดิบ วัสดุ วิธีการผลิตและราคา ตลอดทั้งนโยบายของผู้บริหารอีกด้วย

2. ออกแบบผลิตภัณฑ์ เมื่อมีการกำหนดระดับคุณภาพแล้ว ต่อไปนี้จะเป็นขั้นตอนการออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อจะนำไปผลิต ผลิตภัณฑ์ให้ได้ตามแบบที่ออกแบบไว้

3. ควบคุมการผลิต เป็นการควบคุมกรรมวิธีการผลิต ทุกขั้น นำวัตถุดิบ ป้อนเข้ากระบวนการผลิต ควบคุมกระบวนการผลิต

4. ควบคุมสินค้าสำเร็จรูป ขั้นนี้จะเป็นการตรวจสอบ (Inspection) สิน ค้าสำเร็จรูปที่ผลิตออกมาว่าได้มาตรฐานหรือไม่ ก่อนจะนำสู่ลูกค้าหรือก่อนนำไปจำหน่าย เมื่อ สินค้าได้คุณภาพดีแล้วก็ส่งมอบลูกค้าต่อไป

คำถามท้ายบท

1. จงให้ความหมายของคำว่า การควบคุมคุณภาพ
2. จงอธิบายถึงประโยชน์ ที่จะได้จากการควบคุมคุณภาพ
3. การควบคุมคุณภาพ มีวิธีการควบคุมอย่างไร จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
4. จงอธิบายถึงขั้นตอน ในการควบคุมคุณภาพ พร้อมยกตัวอย่างประกอบการอธิบาย
5. คำว่า “คุณภาพ” แบ่งออกเป็นกี่ชนิด อะไรบ้าง จงให้ความหมายและยกตัวอย่างมาพอสังเขป
6. โรงผลิตสินค้าประเภทได้กำหนดวิธีการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้ ด้วยการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) ผลิตภัณฑ์มาจำนวนหนึ่งในแต่ละวันเท่า ๆ กันคือวัน ละ 618 ชิ้น โดยแผนการตรวจสอบจะใช้วิธีวัดขนาดที่ผลิตภัณฑ์ว่ามีขนาดที่ สูงกว่าหรือต่ำกว่าขนาดที่กำหนดหรือไม่ และถ้าผลออกมาคือมีขนาดสูงกว่าหรือต่ำกว่าขนาดที่กำหนด แสดงว่าผลิตภัณฑ์นั้นเสีย หรือ เป็นของเสีย ผล ของการวัดขนาดของผลิตภัณฑ์ได้ผลออกมาดังตารางต่อไปนี้

วันที่	จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ขนาดต่ำกว่าที่กำหนด	จำนวนผลิตภัณฑ์ที่ขนาดสูงกว่าที่กำหนด	รวมจำนวนผลิตภัณฑ์ที่มีขนาดต่ำกว่าและสูงกว่าขนาดที่กำหนด
1	25	8	33
2	18	9	27
3	13	4	17
4	14	0	14
5	17	1	18
6	21	2	23
7	19	6	25
8	16	5	21
9	29	4	33
10	24	8	32
11	20	7	27
12	13	4	14
13	27	2	29
14	20	4	24
15	18	5	23
16	26	7	33
17	13	0	13
18	18	4	22
19	21	2	23
20	24	6	30
21	25	7	32
22	15	3	18
23	14	2	16
24	13	2	15
25	28	7	35
26	24	5	29
27	17	3	20
28	19	2	21
29	21	1	22
30	16	0	16

จงสร้างแผนภูมิควบคุมสัดส่วนของเสียของผลิตภัณฑ์

7. จากข้อมูลข้างล่างต่อไปนี้ จงสร้างแผนผังการควบคุม และตัวอย่างแต่ละชุดมี 50 ตัวอย่าง

ชุดที่	ตัวอย่าง	ของเสีย	ชุดที่	ตัวอย่าง	ของเสีย
1	50	17	8	50	15
2	50	12	9	50	14
3	50	24	10	50	16
4	50	19	11	50	11
5	50	13	12	50	24
6	50	12	13	50	12
7	50	16	14	50	15
			15	50	10
			16	50	25

เอกสารอ้างอิง

เกษม พิพัฒน์ปัญญานุกูล และธีรวัฒน์ สมสิริกาญจนคุณ, **การวางแผนและควบคุมการผลิต** กรุงเทพฯ คณะวิศวกรรมเทคโนโลยี เทเวศร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล, 2535.

กัลยา วานิชย์บัญชา, **การวิจัยขั้นดำเนินงานและการประยุกต์** กรุงเทพฯ : ภาควิชาสถิติคณะพานิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

จุลศิริ ศรีงามผ่อง, **การจัดองค์การและการบริหารงานอุตสาหกรรม 1**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2536.

เจ.อี. เทอร์แมน และคณะ **คู่มือปฏิบัติการเพิ่มผลผลิตและการปรับปรุงโรงงาน** แปลโดยวิฑูรย์ สิมะโชคดี, กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด, 2536.

ฉลวย ธีระเผ่าพงษ์ และอุทัยวรรณ สุวคันธกุล, **การวางแผนโรงงานอุตสาหกรรม** กรุงเทพฯ: ภาควิชาพื้นฐานอุตสาหกรรมศึกษา คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สถาบันราชภัฏพระนคร, 2532.

ชัยนนท์ ศรีสุภินนท์, **การออกแบบผังโรงงาน : เพื่อเพิ่มผลผลิต**, กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด, 2535.

เดชา ทิพยมาศ. **การบำรุงรักษาโรงงาน**, พิมพ์ครั้งที่ 2 มหาสารคาม : ช่างกลโรงงาน วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม, 2536.

ตัวอย่างการนำเครื่องหมายมาตรฐานบังคับมาใช้. สืบค้นจาก http://www.tisi.go.th/data/promote_doc/promote_doc_003.jpg

ตัวอย่างการนำเครื่องหมายมาตรฐานมาใช้. สืบค้นจาก http://www.tic.co.th/index.php?op=tipsdetail&id=67

ตัวอย่างการนำเครื่องหมายมาตรฐานเฉพาะด้านความปลอดภัยมาใช้. สืบค้นจาก http://www.tic.co.th/index.php?op=tipsdetail&id=67

ตัวอย่างการรับรองระบบคุณภาพสินค้า ISO 9000. สืบค้นจาก https://www.google.com/search?q=ตัวอย่างการรับรองระบบคุณภาพสินค้า+ISO+9000&num=50&source

ตัวย่างภาพตารางกุญแจการสุ่มตัวอย่างแบบการผลิตไม่ต่อเนื่อง. สืบค้นจาก https://www.google.com/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images=1535816189143355

ทวีศักดิ์ อัครางกูล, **กฎหมายแรงงานและความปลอดภัย**, ขอนแก่น : หน่วยสารบรรณ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2531.

ธงชัย สันติวงษ์, **องค์การและการบริหาร**, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2530.

ธนากร เกียรติบรรลือ, **การวางแผนและการควบคุมการผลิต**, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2524.

ธีรวุฒิ บุญยโสภณ และวีรพงษ์ เฉลิมจิระวัฒน์, **พื้นฐานบริหารงานอุตสาหกรรม**, กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ, 2522 .

ธีรวุฒิ บุญยโสภณ และวีรพงษ์ เฉลิมจิระวัฒน์, **พื้นฐานบริหารงานอุตสาหกรรม**, พิมพ์ครั้งที่ 3, นนทบุรี : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2537.

เธียรไชย จิตต์แจ้ง, **การบริหารการผลิต**, กรุงเทพฯ : เอกสารการสอนวิชาวิทยาการจัดการหน่วยที่ 8-15 มส.ธ., 2530.

โทรศัพท์แห่งประเทศไทย, องค์การ. **สมุดโทรศัพท์หน้าเหลือง : เขตโทรศัพท์ภา8ตะวันออกเฉียงเหนือ** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2537.

นราศรี ไววนิชกุล, **การวิจัยขั้นดำเนินงาน I**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย, 2532.

นรินทร์ ทองศิริ, “เปิดแนวคิดใหม่ รับโลกอนาคต มหาวิทยาลัยไทยผลิตบัณฑิต มาตรฐาน ISO 9000” **มติชน**, 1 มกราคม 2540.

บรรจง จันทมาศ. **ระบบบริหารงานอุตสาหกรรม**, กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี(ไทย-ญี่ปุ่น), 2539.

ปราณี ตันประยูร, **การบริหารการผลิต**, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2537.

เปรื่อง กิจรัตน์ภร, **การบริหารอุตสาหกรรมระบบและกระบวนการผลิต**, กรุงเทพฯ : คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สถาบันราชภัฏพระนคร, 2537.

พงศ์ หรดาล, **จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การเบื้องต้น**, กรุงเทพฯ : สถาบันราบภัฏพระนคร, 2540.

พรรณี ประเสริฐวงษ์ และวีรนารถ มานะกิจ, **การจัดองค์การและการบริหารธุรกิจ**, กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2535.

พอพันธ์ วัชจิตพันธ์, **การบริหารงานผลิตและบริการ**, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2521.

พิชิต สุขเจริญพงษ์, **การบริหารการผลิต**, นนทบุรี : เอกสารการสอนสาขาวิชาวิทยาการจัดการหน่วยที่ 1-7 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2530.

พิชิต สุขเจริญพงษ์, **การจัดการวิศวกรรมทางการผลิต**, กรุงเทพฯ : บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด, 2533.

มณเฑียร ประจวบศรี, **การบริหารการผลิต**, กรุงเทพฯ : เอกสารประกอบการสอน มส.ธ., 2530.

มานพ วรภักดี, **การบริหารโครงการ**, กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์ และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ์, **การบริหารและระบบการผลิตอุตสาหกรรม**, กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ 2541.

ริชาร์ด เจ. ซองเบอร์เกอร์, **เทคนิคการผลิตแบบญี่ปุ่น**, แปลโดย พิชิต สุขเจริญพงษ์ และคณะ, พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด 2530.

โรงงานอุตสาหกรรม, กรม. **พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 พร้อมด้วยกฎกระทรวงออกตาม พรบ. โรงงาน พ.ศ. 2535** กรุงเทพฯ : กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2535.

วัลลภ ชัยพิพัฒน์ และคณะ, **เทคนิคการจัดระบบและควบคุมงาน**, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสาร, 2531.

วิจิตร ตัณฑสุทธิ์, **การวิจัยดำเนินงาน 1** กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด, 2536.

วิจิตร บุณยะโหตระ, **อุบัติภัยจากการทำงาน** : ชุดวิทยาศาสตร์การป้องกันอุบัติภัย, กรุงเทพฯ: บริษัทวิคอตอรีเพาเวอร์พอย จำกัด, 2531.

วิจิตร ประเสริฐธรรม, **ระบบการผลิต**, กรุงเทพฯ : คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏ สวนดุสิต

วิชัย แหวนเพชร, **การวางแผนและการควบคุมการผลิต**, กรุงเทพฯ : คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและวิศวกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร, 2536.

วิชัย แหวนเพชร, **จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การเบื้องต้น**, กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สถาบันราชภัฏพระนคร, 2534.

วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์, **วิศวกรรมการบริหารความปลอดภัยในโรงงาน**, กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2539.

วินิจ วีรยางกูร, **การจัดการผลิต**, กรุงเทพฯ : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค, 2531.

วรรณี บรรทัด และกิ่งพร ทองใบ, **การบริหารการผลิต**, กรุงเทพฯ : เอกสารประกอบการเรียนสาขา วิชาชีววิทยาการจัดการ หน่วยที่ 8-15 มส.ธ., 2530.

วิภาวรรณ สิงห์พริ้ง, การวิจัยการดำเนินงาน, กรุงเทพฯ : คณะวิทยศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ฯ 2536.

วีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์, และวิฑูรย์ สิมะโชคดี, **วิศวกรรมและการบริหารความปลอดภัยในโรงงาน**,กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น), 2539.

ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์, **องค์การและการจัดการ**, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2537.

ศิริโสภาคย์ บูรพาเดชะ, **จิตวิทยาธุรกิจ**. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, 2526.

ศูนย์ฝึกอบรม. **คู่มือปฏิบัติกิจกรรม Q.C**. กรุงเทพฯ : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค, 2531.

สัณห์ชัย กลิ่นพิกุล และยอดควง พันธ์นรา **การบริหารการผลิต**, สงขลา : ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

สุจิตรา จันทนา **การบริหารทรัพยากรณ์มนุษย์**, กรุงเทพฯ : ภาควิชาบริหารธุรกิจและสหกรณ์, คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏพระนคร, 2539.

สุรศักดิ์ นานานุกูล, **การบริหารงานผลิต**, กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2517.

สุวัฒน์ ไชยสุด. **รวมกฎหมายโรงงาน**, กรุงเทพฯ : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค, 2531.

เสรี ยูนิพันธ์ และคณะ, **เทคนิคการควบคุมคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม. คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

เสรี สมนาแซง, **การวางแผนและควบคุมการผลิต**, ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2531.

สุมนา อยู่โพธิ์, **การจัดซื้อและบริหารพัสดุ** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ชวนพิมพ์, 2538.

สุทธิ ประจงศักดิ์ **ปฏิบัติการหัตถศึกษาและอุตสาหกรรม**, กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2524.

อดุลย์ จาตุรงคกุล, **การจัดซื้อ**, กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์ และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.

อนันต์ เกตุวงศ์, **หลักและเทคนิคการวางแผน**. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ : คณะรัฐศาสตร์

อรนุช จรูญโรจน์ และศิวาพร มัณฑกานนท์, **การบริหารการผลิต**, กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2530.

อัมพิการ ไกรฤทธิ์, **มนุษยสัมพันธ์ในโรงงาน**, กรุงเทพฯ : บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่นจำกัด, 2532.

อำนวย คงมีสุข. เอกสารประกอบการอบรม “**ศิลปของนักบริหารในการบังคับบัญชาและความเป็นเลิศในการบริหาร**,กรุงเทพฯ : สำนักส่งเสริมการศึกษาและบริการสังคมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536.

โอเชียน กลาส บริษัท ประกาศที่ 017/2535 **เรื่องกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานด้านความปลอดภัย**, สมุทรปราการ : บริษัทโอเชียนกลาส จำกัด (มหาชน) 2535.

Chiris Hughes. **Production and operation Management.** London: Pan, books Ltd.1985.

Donald delmar. **Operations and Industrial Management**: designning and Managing for productivity, New york : McGraw - Hill, Inc., 1985.

Flipo E.B, **Management: Behavior Approach**, Boston: Allyn and Bacon, 1970.

Gary Dessler, **Organization and Management: A Contigency Approach**. New Jersey: Prentice - Hall Inc., 1976.

Ernest Dale. **Management: Theory and practice**. New york : McGraw - Hill Book, 1973.

Evarts, Harry F, **Introduction to PERT**. Boston: Allyn and Bacon, Inc., 1966.

Harold T. Amrine and others. **Manufacturing organization and Management.** six edition New Jersey: Prentice - Hall Englewood Cliffs, 1957.

Knootz, H. Dennel, **Principle of Management: Analysis of Managerial Functions.**New York: McGraw Hill Book Co., 1972.

Martin K, Starr. M**anaging production and operations.** New Jersey: Prentice – Hall Englewood cliffs, 1989.

Norman Gaither. **Production and operations management**. sixth edition Orlando Florida: Harcourt Brace & company, 1994.

Ramasamy, Subburaj. 2009. *Total Quality Management*. India: Tata McGraw-Hill.

Roger G. Schroeder. **Operation Management: Decision Making in the operations Function**, New York: McGraw - Hill Book Co., 1993.

Roger W. Schmenner. **Plant and service tours in Operations management**. Third Edition Science Research Associates, Inc., 1981.

William Boyes & Michael Melvin, **Economics**. 2 nd, New Jersey: Houghton Mifflin company,1994.